

قدم را می دانم یعنی مجلس شورای ملی یکقدم برای حفظ قانون اساسی برداشته

(جمعی گفتند این طور نیست)

آقای سید محمد باقر - بنده اعتراض به مجلس شورای ملی ندارم .

فقط عرض میکنم اینکه می گویند یک خلاف قانونی در خصوص مشارالملك شده و حبس و تبعید آن برخلاف قانون اساسی بوده يك عده دیگر هم همراه مشارالملك تبعید با حبس شده اند آنهم برخلاف قانون اساسی بوده و حالاهم گفتگو در این نیست که مجلس او را بخواهد یا نخواهد گفتگو در این است که مشارالملك تبعید شده و از مجلس تقاضا کرده که مرا تبعید کرده اند مجلس مرا برای احقاق حق بخواهد . صحبت راجع به اعتبارنامه او نیست فقط موضوع این است که باید او را آزاد کرد اما راجع بفرمایشی که آقای مدرس فرمودند طرف کیست . طرف مجلس شورای ملی و ملت ایران و قانون اساسی است . طرف باین بزرگی است . نظریه بنده این است که مجلس شورای ملی باید تلگراف کند که تبعید شما برخلاف قانون اساسی است شما آزاد هستید اگر میل بجا که دارید به ایران تشریف بیاورید موضوع مذاکرات این است . صحبت انتخاب و اعتبارنامه نیست .

رئیس - این پیشنهاد عیالنا مجلس آمده و اساسی زیادی در این ثبت است ولی گویا هنوز عقاید یغته نشده اگر آقایان مایل باشند بماند برای جلسه دیگر . (بعضی گفتند مطلبی نیست که برای جلسه دیگر بماند)

رئیس - اگر آقایان مایل هستند مذاکرات امتداد بیاید . (جمعی گفتند مذاکرات کافی است)

رئیس - پیشنهادی شده قرائت می شود .

(آقای نظام الدوله بمضمون ذیل قرائت نمودند .

پیشنهاد می کنم بدولت اخطار شود که هر گاه اشکالی برای آمدن مشارالملك است و آقای مشارالملك هم مایل است که بایران بیاید دولت آن اشکال را مرتفع سازد و بمشارالملك نیز اطلاع دهد که مانعی ندارید برای آمدن خود دانید .

امین الشریعه - مدرس - میرزاهاشم آشتیانی .

رئیس - آقای دست غیب .

(اجازه)

آقای سید محمد باقر دست غیب بنده در این جا فهمیدم کلمه دولت یعنی چه .

مقتضی نیست کلمه دولت در این جا ذکر شود زیرا طرف معلوم نیست . مجلس شورای ملی بدون نظریه دولت باید مردم آزادی بدهد .

شاید خود دولت طرف باشد . مشارالملك باید آزاد باشد .

هر ایرانی آزاد در اقامت و مسافرت است . مجلس شورای ملی باید بدون اجازه دولت باو آزادی بدهد .

رئیس - آقای سید یعقوب (اجازه نطق)

آقای سید یعقوب - بنده خیلی از فرمایشات آقای دست غیب تعجب می کنم . آقا دولت اجازه بدهد .

چه دخلی بمجلس دارد مجلس قانون وضع می کند .

دولت باید داخل در اجرائیات بشود دولت او را بیرون کرده است و باید او را بخواهد .

مداخله کردن در امور دولت با مجلس نیست .

امشب قدری ما برای مشارالملك سنگ بسینه میزنیم که مقتضی شدیم مشارالملك هم مثل تقی خان .

تقی خان هم مثل مشهدی حسن است چرا اینقدر جدیت می کنید ؟

مشارالملك - خودش آزاد است می خواهد بیاید می خواهد نیاید .

رئیس - آقای مدرس (اجازه)

مدرس - گفته شد بدولت مراجعه شود که اگر مانعی هست رفع شود و اگر مانعی نیست می خواهد بیاید .

آخریچه سند ما اورا مستقیما می توانیم احضار کنیم .

بنده گمان می کنم مذاکرات در این مسئله کافی است

رئیس - آقای محمد هاشم میرزا (اجازه)

محمد هاشم میرزا - در مخالفت خیلی سوء تفاهات شد مقصود از مخالفت مخالفت با آزادی هیچکس نیست .

اشتباه نشود مقصود این است که احضار موضوعی ندارید يك تلگرافی کرده است باید جواب داده شود تلگراف شما در مجلس خوانده شود آزاد هستید .

اگر خواست می آید . و اگر نخواست نمی آید .

وبعلاوه بنده با فرمایش آقای فهیم الملك موافق نیستم .

خوب است هر کس از امری مطلع است از طرف خود اظهار کند اگر بنده مطلع بودم آنروز ساکت نمی نشستم .

لهذا عرض می کنم که اول باید از

دولت استیصال شود که آمدن مشارالملك مانعی دارد یا نه ؟ اگر گفتند مانعی ندارد که موضوع بحث نمی شود و اگر مانع قانونی دارد باید رفع گردد .

بعلاوه استعفای نماینده هم مانع از رسیدگی باعتبارنامه او نخواهد شد و ربطی بهیچ يك از این موضوعات ندارد

یکی از مواد نظام نامه صراحتا می نویسد استعفا مانع از رسیدگی نیست البته شعبه باید رسیدگی کند و راجع بمسائل دیگر از قبیل استقرار تلگرافات آنهم راه دیگری دارد .

البته هر کس تلگراف را بصحاحش نرساند و به موجب قانون اساسی محل اعتراض است و باید محاکمه شود

رئیس - پیشنهاد دیگری از طرف آقای ارباب کیخسرو رسیده هر دو قرائت می شود و رأی می گیریم .

(آقای نظام الدوله هر دو پیشنهاد را بشرح ذیل قرائت نمودند)

پیشنهاد می کنم بدولت اخطار شود که هر گاه اشکالی برای آمدن مشارالملك است و آقای مشارالملك هم مایل است که بایران بیاید دولت آن اشکال را مرتفع سازد و بمشارالملك نیز اطلاع دهد که مانعی ندارد و برای آمدن خود دانید .

مدرس - امین الشریعه - میرزاهاشم آشتیانی .

بنده پیشنهاد می کنم بمجلس شورای ملی در جواب تلگراف آقای مشارالملك مغایره نماید که در مراجعت بمملکت ایران و تعقیب دعوای خود مانعی ندارند ارباب کیخسرو

(اغلب گفتند - صحیح است)

رئیس - (خطاب با ارباب کیخسرو) توضیحی دارید .

ارباب کیخسرو - بنده تصور می کنم هر کسی که عرض عالی بمجلس شورای ملی می دهد لابد بقدر حق دارد که جوابی از مجلس شورای ملی بگیرد .

يك تلگرافی بمجلس شورای ملی شده است .

خواه دیر یا زود رسیده یا امروز در هر حال بمجلس رسیده است و در مجلس شورای ملی هم طرح شده

در هر صورت باید جوابی بایشان داده شود و بنده عقیده ام این است که در مقابل همه این اظهاراتی که اینجا شد مطلب را باین جا خاتمه بدهم که جواب تلگراف ایشان اینست

نوشته شود که ایشان برای مراجعت بایران و تعقیب دعوای خود هیچ مانعی ندارند میل دارند تشریف بیاورند میل ندارند که هیچ در هر صورت از طرف مجلس سکوت اختیار نشده باشد

(بعضی گفتند صحیح است)

رئیس - رأی می گیریم به پیشنهاد آقای ارباب کیخسرو و بمند پیشنهاد آقای

مدرس . آقایانی که پیشنهاد آقای ارباب را تصویب می کنند قیام فرمایند (اغلب قیام نمودند)

رئیس - تصویب شد جلسه آتی به روز ۳ شنبه ۲۸ حمل سه ساعت بغروب مانده

دستور بقیه مذاکرات در تفسیر اصل ۷۹ قانون اساسی است

آقای فهیم الملك - قریب چهل و پنج روز است چند فقره سؤال برای وزارتخانهها فرستاده شده بنده هم یکی از سؤال کننده گان هستم

البته این سؤالها در نتیجه اطلاعاتی است که بنده یا سایر نمایندگان محترم در باره اوضاع پیدا می کنند و سؤال میکنند والا بنده آنقدر علاقه مند بسؤال کردن نیستم .

مخصوصا اگر ببینم در تعقیب سؤال اقداماتی نشود و بلا نتیجه بماند استدعا می کنم آقای رئیس تأکید بفرمایند که آقایان وزراء زود تر حاضر شوند و جواب سؤالات را بدهند

رئیس - تأکید می شود ارباب کیخسرو - بنده در موضوع دستور عرضی داشتم در جلسه گذشته هم عرض کردم و استدعا کردم که تلگراف تجار شیراز جزو دستور باشد

چون این مسائل يك مسائل مهمی است و راجع بحیات و موات امور اقتصادی مملکت است

رئیس - تلگراف تجار شیراز جزو دستور می شود

آقای عماد السلطنه خراسانی (اجازه)

عماد السلطنه خراسانی - در موضوع راه شوسه خراسان از آقای وزیر فوائد عامه سؤالی کرده بودم و تقدیم حضور حضرت مستطاب عالی کردم و تا کنون برای جواب حاضر نشده اند استدعا می کنم تأکید بفرمائید حاضر شوند . عرض بنده همین بود

رئیس - با آقایان وزراء تأکید میشود جلسه آتی به برای سؤالات حاضر شوند

جلسه آتی به روز ۳ شنبه ۲۸ حمل سه بغروب مانده دستور تفسیر اصل ۷۹ قانون اساسی بعد تلگراف تجار شیراز راجع ۹ قالی خواهد بود

(مجلس دوساعت از شب گذشته ختم شد)

جلسه ۹۰

صورت مجلس یوم ۳ شنبه بیستم شهر شعبان المعظم ۱۳۴۰ مطابق بیست و هشتم حمل ایت ثیل ۱۳۰۱

مجلس دوساعت و يك ربع قبل از غروب

در تحت ریاست آقای مؤتمن الملک تشکیل گردید.

صورت خلاصه جلسه شنبه ۲۵ حمل را آقای ایرناصر قرائت نمودند رئیس - گویا نسبت بصورت مجلس ایر نه نباشد اعتراضی نیست (گفته شد خیر)

رئیس - صورت مجلس تصویب شد (خطاب آقای حاج شیخ اسدالله) اظهاری دارید؟

حاج شیخ اسدالله - بلی

رئیس - بفرمائید

حاج شیخ اسدالله - گویا اظهارات بنده در جلسه قبل درست تعبیر نشده آقایان مقصود بنده را درست ملتفت نشده اند و شاید بیان بنده ناقص بوده است و مقصود بنده این بود که سرمایه نباید اسباب امتیاز افشاء باشد این را در مقابل قانون تمام افراد مملکت اعم از سرمایه دار و غیر سرمایه دار باید متساوی باشند والا بنده منکر و مغالط سرمایه در مملکت نیستم و معتقدم که تا سرمایه در مملکت زیاد نشود منابع ثروت مملکت بکار نمی افتد و عموم مردم آن استفاده را از منابع ثروت مملکت باید بکنند نمی توانند بکنند و باید همواره سعی و کوشش آرد که در مملکت ثروت زیاد شده و در نتیجه تمام افراد مملکت مشغول کار شوند و از منابع ثروت استفاده نموده و بهره مند شوند والا مقصود مخالفت با ثروت مملکت و سرمایه داران نبود

رئیس - آقای ندین اظهار جنابعالی راجع بچه مسئله است

ندین - راجع به صورت مجلس است

رئیس - صورت مجلس که تصویب شد

ندین - بنده توضیحی میخواستم بدهم اگر اجازه میفرمایند عرض کنم

رئیس - نسبت بفرمایش خودتان ایضا استند توضیح بدهید یا نسبت باظهارات دیگران

ندین - نسبت باظهارات خودم میخواستم توضیح عرض کنم

رئیس - بفرمائید

ندین - لازم است عرض کنم همان بطور که در آن پیشنهاد قبده بود چون مشار الملک طرف قضیه هستند باید احضار شوند و پس از ورود ایشان معاً که شروع شده و بعد از کشف حقیقت مجازات شود و بطوریکه در ضمن عرایض خودم عرض کردم هیچ نظر شخصی نسبت بمشار الملک سرمایه دار و غیر سرمایه دار ندارم بلکه مقصود بنده و سایر آقایانی که این پیشنهاد را امضاء کرده اند فقط برای این بود که در قانون اساسی حفظ شده و ضمناً کشف حقیقتی هم همه هود و هر کس در این

قضیه مجرم باشد بعد از ثبوت نفی مجازات بشود بنابراین بهیچوجه نظر شخصی در بین نبود که چون مشار الملک شخص سرمایه دار است باین جهت ما مبادرت باین امر کردیم خیر نظر شخصی بهیچوجه در کار نبوده است اما اینکه آقای حاج شیخ اسدالله اظهار فرمودند چون تا بحال اظهاری در این موضوع نشده البته خودشان تصدیق می فرمایند که هر امری يك وقت و موقع خاصی دارد تا آن موقع بخصوص نرسیده و عقل و تدبیر و تجویز و تصویب نمی کنند که انسان آن امر را تعقیب کرده و ادامه دهد و توضیحاً عرض می کنم مقصود و منظور اصلی بنده و سایر آقایان که آن پیشنهاد را امضاء کرده اند بدون اینکه نظر شخصی در بین باشد فقط حفظ قانون اساسی بوده است

رئیس - کمسیون هائی که چند روز قبل انتخاب فرمودید اساس اعضاء آن ها اعلان شده و البته بنظر آقایان رسیده است ولی چون چند نفر کسر اعضاء دارد عرض می کنم که در موقع مذاکره يك يك بیرون تشریف برده و شروع بانتهای فرمایند عده کسری از این قرار است که عرض می کنم یادداشت بفرمائید که فراموش نشود کمسیون داخله يك نفر کسر دارد کمسیون عدلیه دو نفر کمسیون مالیه دو نفر کمسیون خارجه يك عضو کمسیون فواید عامه دو نفر کمسیون معارف يك نفر کمسیون تجوید نظر در قانون انتخابات دو نفر کمسیون رسیدگی بمسئلهات دوره فترت يك نفر مذاکرات که شروع شد آقایان يك يك بیرون تشریف می برند و انتخاب میکنند مدرس - ماهیچ سابقه نداشتیم که که تبادل افکار کنیم حالا تازه اعلان فرمودید

رئیس - از چهاردهم حمل سابقه داشتید

مدرس - کسر اعضاء را اطلاع نداشتیم حالا اعلان فرمودید

رئیس - تفاوت نمی کند تلگراف تجار شیراز راجع بامر قالی مطرح است

آقای محقق العلماء

(اجازه)

(از طرف جمعی اظهار شد که تلگراف مجدداً قرائت شود)

(تلگراف را بمضمون ذیل آقای منتصر الملک قرائت نمودند)

کیه هیئت وزراء اعظام کیه اتحادیه تجار محترم کیه جریده شریفه ایران توسط حضرت حجة الاسلام آقای محقق العلماء ساحت مقدس دارالشورای کعبه برای ملی شیدالله ار کانه موضوع قالی تلگراف وزارت جلیله فواید عامه رسیده است که نظر به ترقی آتیه قالی عشور صد و دوازده فقط هر قالی جوهری مقرر شده است انوس

که توجهی بعرایض بیغرضانه تجار نمی فرمایند و مغزب صادرات مملکت بر تبه صفر خواهد رسید وقتی ممکن است قالی ثابت تدارک نمود که متخصصین فنی و مدارس علمی دولت تشکیل دهد جریده محترم ایران در شماره ۱۹۴ روزنامه خود می نویسد هشتماد کرور صادرات ایران از واردات آن کمتر است

در این صورت دولت باید تشویق و سببی در تدارک کسر فرماید بد بختانه از تسهیلات کاسته بر تضمینات می افزائید که هیئت تجار منتظر و امیدوارند از نقطه نظر اقتصاد و حفظ تجارت داخل مفاد تصمیم دولت را در اخذ عشور جدید الغاء و عموم تجار از این تنزل راحت فرمایند در صورت تعقیب تجار مایوس داشته تجارت قالی کسبخته خواهد شد

رئیس - آقای محقق العلماء (اجازه)

محقق العلماء - بنده این قدر می دانم حالت تجار محترم ایران کلیتاً طوری است که جالب توجه همه آقایان نمایندگان محترم است در این چند سال اخیر بواسطه فشار و تضییقاتی که بر عموم تجار ایرانی وارد آمده حالا کمی وارد آورده و البته تجار محترمی که در مجلس هستند به ترمی دانند بواسطه ترقی و تنزل برات چه قدر از تجار محترم و ورشکسته شده اند بخصوص در فارس و شیراز که متجاوز از ده نفر تجار معروف و کاری بواسطه همین صدمه که بانک بر آنها وارد آورده ورشکست شده و فاقد دارائی و هستی شدند

تجار يك طبقه از رنجبران و يك صنف از زحمت کشهای واقعی مملکت و مورد توجه عموم هستند که احترام آنها بر تمام افراد مردم لازم است چنانچه قانون آسمانی هم این مسئله را تأیید کرده و می فرماید تمام اسباب و وسایل اصلاح امور حال مردم بدست چند طبقه از خواص الناس است از آن جمله اول تجار را می شمرد تجار کسانی هستند که بعهده بنده بر همه آقایان نمایندگان محترم بلکه بر تمام مردم لازم است به درجه و تا هر اندازه که ممکن است نسبت بآنها بایدهمراهی و مساعدت کرده آنان را محفوظ و محرومش بدارند متلامن می شنوم حاج معین التجار بوشهری مدتی است تظلم می کنند و دافر بادی می زنند و ما هنوز خودمان را حاضر نکرده ایم که بفریاد او برسیم (از طرف و کلا مشغولیم)

محقق العلماء - متلامی شنوم آقای میرزا ابوطالب اسلامی تظلم می کند نمی دانم بدادش رسیده ایم

مستشار السلطنه - آنرا هم کمسیون عرایض مشغول است

محقق العلماء - پس از این میاه و نهاجمی که آقایان فرمودند همچو

معلوم می شود که همه قسم حاضرند با آنها همراهی و مساعدت کنند

آقای سعید یعقوب - در حدود قانون

محقق العلماء - البته در حدود قانون باید با آنها همراهی کرد اولاً منع قالی جوهری از سی سال قبل از طرف دولت برای این بود که می دیدند يك رشته مهم مال التجاره ایران قالی است که همه ساله به خارج حمل می شود و آنها هم بواسطه جوهری بودن رنگ آنها خوب بفروش نمی رسد و در نتیجه ضرر کلی بتجار ایرانی وارد می آید لذا دولت در صدد برآمد که این مسئله را تصفیه کند تا دیگران ضرر بتجار وارد نیاید من جمله یکی از اقداماتی که دولت برای تصفیه این امر نمود منع دخول جوهر بایران بود حتی برای منع دخول جوهر جریده هم قرارداد دادند من بعد هم دستوراتی با اداره گمرک داده شد که اسباب و آلات و ادواتی تهیه و تدارک کنند برای اینکه بدانند قالی جوهری و غیر جوهری کدام

است و این دو قسم را در نتیجه این آلات از هم امتیاز و فرقی بدهند این ماشین آلاتی که اداره گمرکات برای تشخیص رنگها تهیه کرد و يك چیزی بود که وقتی قالی رنگ ثابت را هم داخل آن میگرداند رنگ پس میداد معذالک تجار تحمل میکردند و بالاخره حالا دولت می خواهد هر قالی جوهری عشور ببینند و باین عنوان که چون در ممالک خارجه بفروش نمی رسد ضرری متوجه تجار مملکت می شود و حال آنکه این طور نیست ما امروز می بینی صادرات مملکت ایران تقریباً منحصراً بدو چیز شده یکی قالی و دیگری کتیراست فعلاً هشتماد کرور بقول روزنامه ایران و نود کرور بقول بعضی از تجار محترم که حساب کرده اند کسر صادرات ایران نسبت بواردات است فقط يك رشته مهم مال التجار ما قالی است که تجار محترم وقت خود را در بافتن آن صرف می کنند و زحمت میکشند و بافتنده قالی هم يك مشت زن و مرد دهاتی هستند که غالباً نمایندگان محترم ملاحظه فرمودند و فعلاً صادرات ما جز قالی و کتیرا چیز دیگری که قابل توجه باشد نیست در هر سال مقداری از همین قالی ها که زحمت کشیده اند و شاید مثلاً ده يك رنگش جوهر باشد حمل بخارجه شده و بفروش می رسد و انصافاً بقیه مناسب هم بفروش می رسد آنهم در مقابل این صادرات هم وارداتی از قبل عروسک و غیره داخل ایران میشود در این صورت بنده نمی دانم دولتی که ترقی ملت خودش را می خواهد و بایدهمیشه ساهی و جاهد باشد که بر صادرات مملکتش افزوده شود چرا بر قالی و کتیرا عشور و گمرک بایدهمیشه صدو بیست به کتیرا و صد دوازده مالیات بقالی می بندد در صورتی که چنانچه فوقاً عرض شد رشته

تجارت ما فیراز این دو چیز چیزی نیست که قابل باشد اگر نباشد این رشته تجارت هم از بین برود دیگر ثروتی برای تجار ایرانی باقی نخواهد ماند و در نتیجه تجارت مملکت رو بنقصان و زوال خواهد گذاشت.

که رو بنقصان گذارد و کمتر پول مابه بهای این نوع چیزهای مصنوعی از بین برود و گمان می کنم اگر دولت بخواهد بر واردات تجملی گمرکی ببندد همه آقایان بقدر سهم خود همراهی خواهند کرد.

رئیس - آقای ارباب کیخسرو

(اجازه)

ارباب کیخسرو - راجع باین
تلگرافیکه از شیراز رسیده است بنده استدعا کردم جز دستور گذارده شود و علت عمده این استدعا بنده هم این بود که خیلی از این قبیل تظلمات اهر کس می رسد و در اینجا خوانده می شود ولی متأسفانه نتیجه گرفته نمی شود و وقتی هم در مجلس سئوال می کنم جواب مکتوم می ماند راپورت کمیسیون عرایض می آید ولی بعد از مدتی مسکوت عنه می ماند تلگرافات شکایات متعدد از همه جا می رسد ولی نتیجه حاصل نمی شود این اشخاص درد دارند و این درد مندان از راه های دوردست تظلم و التماس بطرف شادراز میکنند زیرا شمار اطمینان حاذق خود می دانند و می خواهند دردشان را چاره کرد و عیال برای حال سباه آنها بفرمایند پس باید بدرد آن هار رسیدگی کرده و از حال مستمند آن ها آگاه شد این اشخاص در چه زمینه حرف می زنند ؟

گمان می کنم در یک زمینه حرف می زند که اگر مجلس نصف عمر دوره خود را صرف آن کند هنوز بیش از آن سزاوار و شایسته باشد زیرا در باب تجارت حرف می زنند تجارت چیز کوچکی نیست تجارت رشته حیات هر ملت و مملکت است تجارت آن چیز است که در تحت عنوان سیاست دنیا از گردنای یومیه خود می باندند و ما هم از آنها خریداری نموده و بخارجه حمل می کنیم رئیس گمرک باین ترتیب می خواهد يك ضرر فوق العاده بر ما وارد بیاورد تا اینکه بالاخره دولت این مسئله اظهارنامه را رفع کرد و آری نسبت باین شعوری که دولت می خواهد ببندد و تجار منتظم هستند می گویند اسباب منع این دو رشته تجارت خواهد شد

مسلم است تمام افراد مملکت حتی خود دولت هم حضرات تجار را واجب الملاحظه می دانند و شایسته نیست که بر این در رشته از صادرات مملکت گمرک ببندد و یا شعوری بگیرند حالا عقیده بنده این است که دولت بجای اینکه بر این صادرات مخصوصاً قالی گمرک بیه بندد و خوب است گمرک را نسبت ب وارداتی که جز تعجب (و) ازین شده ببندد و همه مردم مخصوصاً تجار معتزم استثناء می کنند و از مجلس شورای ملی استدعا دارند که نسبت باین تجلات و اسباب آرایش که در مملکت وارد می شود بلل توجهی فرمایند

با اقدامات اساسی نکرده است پس در واقع این تهیه هائی که ما بنجاح شده از طرف خود تجار بوده از طرف دولت در تحت هیچ عنوان تهیه و بالاخره مساعدت هائی برای پیشرفت امور تجارتی نشده است بلکه به بعضی تهمتهائی که از طرف دولت هائی ما برای ایجاد از این شده فقط نقض امضاء بوده است چنانچه می بینم اعلاناتی در جرایم می شود و دولت پیشنهاداتی میکند و این که هزاران تجار عاشق و طالبند که آن پیشنهادات دولت را در آغوش بگیرند اما چون متأسفانه با آن ها معامله خوبی نشده بلکه همیشه نقض عهد می بینم شده است از این جهت خودداری کرده اند و اقدام نمی کنند ولی امیدوارم این مجلس دوره چهارم اقدامات اساسی در این باب فرموده و چنانچه آقای محقق العلماء فرمودند به بعضی مسائل گوید تسویه امور مالیه جرح و تعدیل بودجه تغییر در وضع مالیات ها ورد قبول عوارض و دخانیات میزبهای که از طرف دولت اقدام خواهد شد به تصویب مجلس خواهد بود

جبران کننده عیب تر چیست؟ عجب تر این است که مجلس شورای ملی باز است و مطابق قانون اساسی وضع هر گونه مالیات از مختصات مجلس شورای ملی است مانعی مانع این مالیات هارا کی وضع می کند و کی اعلان می کند بپردازند بنده مجبورم اصل قانون اساسی را بخوانم اصل شانزدهم قانون اساسی می گوید کلیه قوانینی که برای تشدید مبانی دولت و سلطنت و انتظام امور مملکتی و آسایش و زارت خانه لازم است باید بتصویب مجلس شورای ملی برسد همان وزارت خانه هائی که خودشان می خواهند که نظامنامه آن هارا راه مجلس بیاورند کند باز اصل هیچدم قانون اساسی می گوید تسویه امور مالیه جرح و تعدیل بودجه تغییر در وضع مالیات ها ورد قبول عوارض و دخانیات میزبهای که از طرف دولت اقدام خواهد شد به تصویب مجلس خواهد بود

باین اصول صریح مانعی ندانیم کی وضع مالیات می کند و کی اجرا می نماید از مساهمت دولت این است ؟
قانونیستی که از مجلس دوره سوم گذشت تعیین و تصریح می کنید که اداره است چه حقی باید از امانات مردم و تجار بگیرد و در مقابل این حق الضمانه که از مردم می گیرد اگر فرضاً يك مال التجاره و یا يك امانتی از بین رفت و سرفقت شد غرامت آنرا باید تادیه نماید این هم واقعا مسئله غریبی است که پستخانه از تجار حق الضمانه را نقدا می گیرد ولی وقتی که مال از بین می رود و سالها می گذرد و ابدا چیزی از پرداخت غرامت در کار نیست در راپورت کمیسیون عرایض خوانده می شود که کسب تکلیف از هیئت دولت شده است بالتعجب همان قانون که میزان گرفتن حق الضمانه را معین کرده است همان معلوم کرده است اگر فرضاً آن مال از بین رفته چه تکلیفی دارد و اداره است چه باید بکنند بلی قسمتی را باید بگیرد ابدا تکلیف نمی خواهد ولی در آن قسمتی که باید تادیه کند کسب تکلیف بر رقیب خود سبقت جست و تجارت خود را بیشتر بسط داده و زیادت در اقطار عالم شروع کنند هر ملت و مملکتی می گوید که اشیاء مملکت خودش را از خوب بد از زشت و زیبا هر چه هست از مملکت خود خارج کرده و در عوض آن طلا وارد کند و در مملکت مابعد بختانه چه میکنند؟ طلا را خارج می کنند و جلو گیری از صادرات مملکتی خود می نمایند.

این یک سیاست غریب و پولتیک عجیبی است بلی در آن مالکی که این اقدامات را می کنند همه گونه وسایل آن راهم فراهم و آماده کرده اند مثلاً یک واردات تجارت یک شورای تجاری دارند که آن وزارت تجارت و آن شورای تجاری آن قسمی که باید و شاید بامور تجارتی می میرد و وسائل ترقی و پیشرفت تجارتی خودشان را از هر حیث و هر جهت فراهم می کنند اما بدبختانه تا مدت ها بود که اصلاً وزارت تجارت نداشته ایم و حالا هم که داریم خیلی جوان است و شروع شاید در نتیجه قدری کسر عایدات وارده را خودتان تجارت کنید و عیب تر

اینکه تجاری گوید چرا این قالی ها را بخارجه حمل می کنید خوب تا در خارجه این نوع قالی طالب و خریدار نداشته باشد که کسی دستور العمل نمی دهد و آنها خودشان دستور العمل و سفارش می دهند و بدون اینکه مدعی در کار باشد مطابق میل خود آنها قالی از ایران حمل شده و در آنجا بفروش میرسد در صورتی که نظایر این مسئله هم درد نیا زیاد تر است ؟ مثلا از فرنگستان از امریکا این همه مال التجاره هائی که حمل می شود و در تمام دنیا بفروش میرسد مال التجاره هائی هست که هم خوب است و هم بد است بفرمائید در کدام مملکت از خروج يك مال التجاره بعنوان اینکه بد است مانعی بعمل آمده است خود این رنگهای جوهری هم که بایران می آید از ممالک خارجه می آید همه دول عالم می گویند که مال التجاره های خود را ترویج کرده اند خوب و بد در اقطار عالم بفروش برسانند در این جا بنده متأسفانه چیز دیگری حس می کنیم اقداماتی که برای مسئله قالی می شود فقط مسئله قالی تنها نیست مسئله کشتن و نابود کردن تجار ایرانی است هزار ها مردم گرسنه در این مملکت هستند چه باید بکنند ؟ بیچاره کارشان در این مملکت منحصر شده تجارت قالی و کتیرا و ضمناً لازم است عرض کنم که آقای محقق العلماء یکی از صادرات دیگر ایران را فراموش فرمودند و آن آتقوزه است و در واقع امروزه تجارت و صادرات هم ایران منحصر به همین سه چیز شده معذالك می گویند که این جزئی هم بفروش نرسد خلاصه این است می گویند هر چه از طلا و غیره دارید بما بدهید در واقع هستی و دارائی خودتان را بما بدهید ولی کار بکنید همیشه محتاج بما باشید آیا ما باید این را بیستدیم چندی قبل وقتی که در موضوع راپورت کمیسیون عرایض اینجا صحبت شد گفته شد مظلوم کیست چمی گفتند دولت مظلوم است و بعضی هم گفتند و کلاه هم مظلومند بنده می گویم نه و کلاه مظلومند نه دولت زیرا اگر آنها اظهار مظلومیت کنند معلوم می شود عاجزند و باید کنار بروند مظلوم واقعی ملت است و باید آن دو دسته دیگر که دولت و و کلاه باشند در حق ظلم از ملت بکنند پس بنام حفظ قانون اساسی و بنام حفظ منافع مملکت قطع نظر از منافع اقتصادی زیرا منافع سیاسی مملکت مخالف با وضع واخذ این مالیات است بنده پیشنهاد می کنم که این مالیات قلاً بکلی موقوف باشد تا دولت پیشنهادی در این باب بمجلس بکنند

آنوقت اگر دولت با ذکر دلایل خود مجلس را قانع کرد که تصویب خواهد شد والا حال سابق را دارد و ابداً نباید چیزی گرفته شود بنده در این موضوع پیشنهادی کرده و تقدیم می کنم و البته در موقع خودش آقایان نمایندگان هم نظریات خود را خواهد فرموده

قرمزوده

رئیس - آقای حاج شیخ اسدالله (اجازه)

آقای شیخ اسدالله - بنده تصور نمی کنم کی مخالف این قضیه باشد و بطوری که آقای ارباب و آقای محقق العلماء بیان فرمودند امروزه تمام جنگهائی که در دنیا می شود برای ازدیاد ثروت و پیشرفت تجارت است بنابراین ما نباید این تجارت ناقص که داریم تماماً بدست خودمان نیاوریم کتبم عقیده بنده این يك تجارتی است که هیچ مانعی ندارد اگر دولت می خواهد از قالی جوهری ممانعت کند پس چرا از خود جوهریاتی که از خارجه وارد مملکت ما میشود جلوگیری بعمل نمی آورد همانطور که واردات آزاد است صادرات هم باید آزاد باشد بنده زیاد تر از آنچه که گفته شد مرضی ندارم همینقدر بآقایان می خواستم تذکر بدهم که اگر در این موضوع امشب نتیجه تصمیم قطعی گرفته نشود خیلی سوء اثر خواهد داشت و باید زودتر رای گرفته شود که تجار از این فشار خلاصی شده و آسوده شوند

رئیس گمان می کنم آقایانی که پس اگر مخالفی هست بفرمایند اجازه خواسته اند تمام موافقت

ملك الشهران - بنده مخالفم

وحید الملک - بنده هم مخالفم

رئیس - آقای امین الشریعه - بنده موافقم

امین الشریعه - بنده موافقم

رئیس - آقای رئیس التجار - بلی موافقم

رئیس - آقای آقا سید یعقوب - بنده موافقت

رئیس - آقای وحید الملک (اجازه)

وحید الملک - بنده درست نمی

دانم موضوع مخالف یا موافقت با چیست اگر موضوع مخالف با صد دوازده است بنده موافقم ولی اگر مقصود موافقت با قالی رنگ جوهری است بنده مخالفم و بنده مجبورم مخالفت خودم را با قالی جوهری عرض کنم

رئیس - پس بگذارید پیشنهادات قرائت شود آنوقت با هر کدام مخالف بودید اظهار بفرمایید

آقای منتصر الملک پیشنهاد آقای ارباب کیخسرو را قرائت نمودند

بنده پیشنهاد می کنم مجلس شورای ملی بدلول اصل شانزدهم و هیچدم قانون اساسی واصل نود و چهارم متمم قانون اساسی تصویب فرمایند بدولت اخطار شود راجع بمالیات جدید گمرکی صدور قالی و کلیه فرش آلات از ایران اهم از عنوان رنگ جوهری و غیره تا از طرف دولت بمجلس

شورای ملی پیشنهاد نشده و از تصویب مجلس شورای ملی نگذشته است نباید از احدی مطالبه و دریافت شود

رئیس - پیشنهاد دیگری از آقای آقا سید قاضی

(آقای منتصر الملک بمضمون ذیل قرائت کردند)

بنده پیشنهاد می کنم که تعرفه گمرکی در قالی جوهری و غیره جوهری فرقی نداشته باشد

رئیس - گمان می کنم اگر پیشنهاد آقای ارباب کیخسرو را زمینه مذاکرات قرار بدهند بهتر است چون ایشان جای تردید را باقی نگذاشته اند ولی پیشنهاد آقای آقا سید فاضل بطریق قطعی است

رئیس - آقای وحید الملک (اجازه)

وحید الملک - این پیشنهاد آقای ارباب کیخسرو توضیح واضحات است يك هوارضی گرفته می شود در صورتی که هنوز از مجلس شورای ملی نگذشته ما باید جداً استادگی کرده از دولت تقاضا کنیم مادام که این عوارض از مجلس تصویب نشده گرفته نشود

تقریباً فلسفه پیشنهاد آقای ارباب يك چیزی است که بنده هم تردید ندارم ولی از طرف دیگر بنده در آنها يك دفاعیانی از قالی جوهری از يك چیزی که صنعت و تجارت ایران را خراب خواهند کرد مشاهده می کنم و لازمست در این موضوع چند کلمه عرض کنم اساساً قالی ایران از حیث ثبوت رنگ نقشه و طرح و بافت در تمام دنیا بخوبی معروف و مشهور هست

اما متأسفانه امروزه بواسطه عدم ثبوت رنگ و استعمال رنگ جوهری و بالاخره بواسطه استعمال نقشه های بدو عدم دقت در بافت برود شهرتش کم شده و کم کم دارد از مقام اولیه خود می کاهد

آقایان می فرمایند اگر قالی جوهری در خارجه خریدار و طالب نداشت خود تجار عمل می کردند این يك دلیل منطقی است برای اینکه تجار همانطور که چیز خوب را حمل می کنند چیز بد را هم حمل می کنند منتهی جنس خوب قیمت خوب می رسد چیز بد قیمت بد بفرش میرسد و اختیار هر دو هم بدست خود آقایان تجار است بنده عرض می کنم نباید قالی ایران جوهری باشد و نباید درست کنند

(جمعی گفتند هر چه چیزی نباشد)

وحید الملک - چرانی می شود سابقاً در کمال خوبی می شد امروز چرا باید جوهری و قلابی باشد فقط دو مال - و آنجا این مقالات را بطبع رسانده و بین

مشهور کرده بود یکی قالی و دیگری چیز های قدیمی و آنتیک بود که همه ساله مقدار کثیری بخارجه حمل می شد و در آنجا هم حقاً معروف بود ولی حالا هر دو اینها جوهری و مصنوعی و قلابی شده است

آقایان تجار بواسطه بعضی چیز های مصنوعی که بنام آنتیک بخارجه فرستاده اند بکلی چیزهای قدیمه و نفیس یا نصد شصت ساله ایران را خراب کرده اند و همینطور قالی را بواسطه رنگ جوهری که در آن داخل می کنند بی قدر و قیمت کرده از مقامات اولیه و شهرت سابقه او برانتب کاسته اند

بنده بخاطر داریم در مجالس گذشته در این موضوع مذاکرات خیلی زیاد شده و در نتیجه بالاخره دخول رنگ جوهری بایران جداقتن شد ولی متأسفانه از آنجا که تجارت آزاد است و هر چه هست باید حمل شود لذا رنگ جوهر هم بطریق قاجاق وارد شد و قالی جوهری هم رواج پیدا کرد و بخارجه هم حمل می شود

حالا ما نباید بلاحفظه اینکه چون قالی متاعی است که اهم از جوهری و غیر جوهری بخارجه حمل شده و بفروش می رسد او را از اهمیت و حیثیت اولیه خود خود انداختند و قالی جوهری را رواج بدهد و نباید این اصل را معتقد شویم که چون تجارت آزاد است باید قالی جوهری حمل و صادر شود

بنده معتقدم که دولت بانام قوا باید در صد جلو گیری از استعمال رنگ جوهر در کارخانجات قالی باقی برآید اما چیزی که بنده گمان نمی کنم بتواند جلو گیری از این موضوع کند همان تا کس صد دوازده مالیاتی است که گمرک از قالی جوهری می گیرد بلکه عوض اینکه جلو گیری کند مثل مالیات تعدید تریاک یا بکس تشویق خواهد کرد ولی دولت اقدامی که باید بکنند این است که مدتی برای این کار معین کند فرضاً شش ماه یا یکسال و در ظرف این مدت اعلان کند که از انتضاه یکسال خروج قالی جوهری جداً ممنوع است و اگر حمل کند تمام کارخانجات قالی باقی آنها ضبط دولت خواهد شد ضمناً وزارت خوب را حمل می کند چیز بد را هم حمل می کنند منتهی جنس خوب قیمت خوب می رسد چیز بد قیمت بد بفرش میرسد و اختیار هر دو هم بدست خود آقایان تجار است بنده عرض می کنم نباید قالی ایران جوهری باشد و نباید درست کنند

بنده معتقدم که دولت بانام قوا باید در صد جلو گیری از استعمال رنگ جوهر در کارخانجات قالی باقی برآید اما چیزی که بنده گمان نمی کنم بتواند جلو گیری از این موضوع کند همان تا کس صد دوازده مالیاتی است که گمرک از قالی جوهری می گیرد بلکه عوض اینکه جلو گیری کند مثل مالیات تعدید تریاک یا بکس تشویق خواهد کرد ولی دولت اقدامی که باید بکنند این است که مدتی برای این کار معین کند فرضاً شش ماه یا یکسال و در ظرف این مدت اعلان کند که از انتضاه یکسال خروج قالی جوهری جداً ممنوع است و اگر حمل کند تمام کارخانجات قالی باقی آنها ضبط دولت خواهد شد ضمناً وزارت خوب را حمل می کند چیز بد را هم حمل می کنند منتهی جنس خوب قیمت خوب می رسد چیز بد قیمت بد بفرش میرسد و اختیار هر دو هم بدست خود آقایان تجار است بنده عرض می کنم نباید قالی ایران جوهری باشد و نباید درست کنند

(جمعی گفتند هر چه چیزی نباشد)

وحید الملک - چرانی می شود سابقاً در کمال خوبی می شد امروز چرا باید جوهری و قلابی باشد فقط دو مال - و آنجا این مقالات را بطبع رسانده و بین

مشهور کرده بود یکی قالی و دیگری چیز های قدیمی و آنتیک بود که همه ساله مقدار کثیری بخارجه حمل می شد و در آنجا هم حقاً معروف بود ولی حالا هر دو اینها جوهری و مصنوعی و قلابی شده است

آقایان تجار بواسطه بعضی چیز های مصنوعی که بنام آنتیک بخارجه فرستاده اند بکلی چیزهای قدیمه و نفیس یا نصد شصت ساله ایران را خراب کرده اند و همینطور قالی را بواسطه رنگ جوهری که در آن داخل می کنند بی قدر و قیمت کرده از مقامات اولیه و شهرت سابقه او برانتب کاسته اند

بنده بخاطر داریم در مجالس گذشته در این موضوع مذاکرات خیلی زیاد شده و در نتیجه بالاخره دخول رنگ جوهری بایران جداقتن شد ولی متأسفانه از آنجا که تجارت آزاد است و هر چه هست باید حمل شود لذا رنگ جوهر هم بطریق قاجاق وارد شد و قالی جوهری هم رواج پیدا کرد و بخارجه هم حمل می شود

حالا ما نباید بلاحفظه اینکه چون قالی متاعی است که اهم از جوهری و غیر جوهری بخارجه حمل شده و بفروش می رسد او را از اهمیت و حیثیت اولیه خود خود انداختند و قالی جوهری را رواج بدهد و نباید این اصل را معتقد شویم که چون تجارت آزاد است باید قالی جوهری حمل و صادر شود

بنده معتقدم که دولت بانام قوا باید در صد جلو گیری از استعمال رنگ جوهر در کارخانجات قالی باقی برآید اما چیزی که بنده گمان نمی کنم بتواند جلو گیری از این موضوع کند همان تا کس صد دوازده مالیاتی است که گمرک از قالی جوهری می گیرد بلکه عوض اینکه جلو گیری کند مثل مالیات تعدید تریاک یا بکس تشویق خواهد کرد ولی دولت اقدامی که باید بکنند این است که مدتی برای این کار معین کند فرضاً شش ماه یا یکسال و در ظرف این مدت اعلان کند که از انتضاه یکسال خروج قالی جوهری جداً ممنوع است و اگر حمل کند تمام کارخانجات قالی باقی آنها ضبط دولت خواهد شد ضمناً وزارت خوب را حمل می کند چیز بد را هم حمل می کنند منتهی جنس خوب قیمت خوب می رسد چیز بد قیمت بد بفرش میرسد و اختیار هر دو هم بدست خود آقایان تجار است بنده عرض می کنم نباید قالی ایران جوهری باشد و نباید درست کنند

(جمعی گفتند هر چه چیزی نباشد)

وحید الملک - چرانی می شود سابقاً در کمال خوبی می شد امروز چرا باید جوهری و قلابی باشد فقط دو مال - و آنجا این مقالات را بطبع رسانده و بین

مشهور کرده بود یکی قالی و دیگری چیز های قدیمی و آنتیک بود که همه ساله مقدار کثیری بخارجه حمل می شد و در آنجا هم حقاً معروف بود ولی حالا هر دو اینها جوهری و مصنوعی و قلابی شده است

آقایان تجار بواسطه بعضی چیز های مصنوعی که بنام آنتیک بخارجه فرستاده اند بکلی چیزهای قدیمه و نفیس یا نصد شصت ساله ایران را خراب کرده اند و همینطور قالی را بواسطه رنگ جوهری که در آن داخل می کنند بی قدر و قیمت کرده از مقامات اولیه و شهرت سابقه او برانتب کاسته اند

بنده بخاطر داریم در مجالس گذشته در این موضوع مذاکرات خیلی زیاد شده و در نتیجه بالاخره دخول رنگ جوهری بایران جداقتن شد ولی متأسفانه از آنجا که تجارت آزاد است و هر چه هست باید حمل شود لذا رنگ جوهر هم بطریق قاجاق وارد شد و قالی جوهری هم رواج پیدا کرد و بخارجه هم حمل می شود

حالا ما نباید بلاحفظه اینکه چون قالی متاعی است که اهم از جوهری و غیر جوهری بخارجه حمل شده و بفروش می رسد او را از اهمیت و حیثیت اولیه خود خود انداختند و قالی جوهری را رواج بدهد و نباید این اصل را معتقد شویم که چون تجارت آزاد است باید قالی جوهری حمل و صادر شود

بنده معتقدم که دولت بانام قوا باید در صد جلو گیری از استعمال رنگ جوهر در کارخانجات قالی باقی برآید اما چیزی که بنده گمان نمی کنم بتواند جلو گیری از این موضوع کند همان تا کس صد دوازده مالیاتی است که گمرک از قالی جوهری می گیرد بلکه عوض اینکه جلو گیری کند مثل مالیات تعدید تریاک یا بکس تشویق خواهد کرد ولی دولت اقدامی که باید بکنند این است که مدتی برای این کار معین کند فرضاً شش ماه یا یکسال و در ظرف این مدت اعلان کند که از انتضاه یکسال خروج قالی جوهری جداً ممنوع است و اگر حمل کند تمام کارخانجات قالی باقی آنها ضبط دولت خواهد شد ضمناً وزارت خوب را حمل می کند چیز بد را هم حمل می کنند منتهی جنس خوب قیمت خوب می رسد چیز بد قیمت بد بفرش میرسد و اختیار هر دو هم بدست خود آقایان تجار است بنده عرض می کنم نباید قالی ایران جوهری باشد و نباید درست کنند

(جمعی گفتند هر چه چیزی نباشد)

وحید الملک - چرانی می شود سابقاً در کمال خوبی می شد امروز چرا باید جوهری و قلابی باشد فقط دو مال - و آنجا این مقالات را بطبع رسانده و بین

مشهور کرده بود یکی قالی و دیگری چیز های قدیمی و آنتیک بود که همه ساله مقدار کثیری بخارجه حمل می شد و در آنجا هم حقاً معروف بود ولی حالا هر دو اینها جوهری و مصنوعی و قلابی شده است

همه تجار توزیع و منتشر کنند و در نتیجه کم کم به مردم حالی کنند که رنک جوهر برود تجارت قالی را از بین می برد و آن را از اعتبار و حیثیت واقعی خود میاندازد و آنها بفهماند که نباید رنک جوهر را بهیچ وجه در قالی استعمال کنند .

آنوقت وزارت تجارت توسط وزارت داخله يك سلسله قوانین و انتظاماتی را تعقیب کند که بوسیله آن از استعمال رنک جوهر در کارخانجات قالی جلوگیری بکند که یس از مدتی خروج این قبیل قالی بکلی ممنوع شود .

آنوقت این يك خدمت بزرگی به تجارت قالی ایران خواهد بود آقای ارباب فرمودند این جا مطالب و موضوع های خیلی مهم می آید و مطرح می شود و بدون نتیجه ناتمام میماند .

بنده هم این را تصدیق می کنم آقایان نمایندگان محترم را برپورت کمیسیون عرایض که قبل از تعطیل عید مطرح بود تذکر می دهم .

رپورت مزبور محتوی چهار فقره مطلب مهم بود که از طرف کمیسیون عرایض برض مجلس رسیده و لازم بود در اینجا قطع و فصل شود .

در آن موقع فقره اول مطرح شد و تولید حرارتی هم کرد ولی بدون اینکه نتیجه حاصل شود و بدون این که داخل فقرات دوم یاسوم و چهارم بشویم رپورت مزبور را مسکوت منه گذارده و دیگر در آن باب مذاکراتی بعمل نیاید .

اگر خاطر آقایان باشد فقره سوم همان رپورت راجع با استعمال رنک جوهر در قالی و عوارض بود که گمرک در نظر داشت از قالی جوهری بگیرد .

بنده گمان می کنم این یکی از مسائلی است که در آن وقت باید حل و تصفیه شود در صورتی که آن شنب مسکوت منه مانده و حالا داخل مذاکرات شده ایم و حالا هم عقیده دارم که این قضیه باید حل شود

اول آن پیشنهادی که آقای ارباب کرده اند باید تصویب کرد و از یک مالیات و عوارضی که هنوز تصویب مجلس نرسید باید جلوگیری نمود زیرا این عوارض که فعلا اداره گمرک از قالیهای جوهری میگیرد يك تحمیلات سنگینی بتجار است در صورتی که تجارت مسئول این کار نیستند و تصیری هم ندارند اگر مقصود باشد شاید دولت باشد که سابقا از استعمال رنک جوهری در قالی جلوگیری نکرده است تجار بدیغت چه تصور دارند یس بایستی این مالیات عجانا گرفته شود و هر چه زود تر دولت تدارک يك لایحه جامع الاطراقی بکند و بمجلس شورای ملی بیارود و در آن لایحه این دلایل و نظریاتی که بنده عرض کردم منبذج باشد و بواسطه آن

لایحه باید صنایع ایران را در خارج حفظ کنند منافع و حیثیت تجار و صنعت ایران را باید از هر حیث رعایت بنمایند و از استعمال رنک جوهری و از بافت قالی جوهری و حمل آن بخارج کاملاً جلوگیری کنند رئیس - يك پیشنهاد دیگری رسیده است که بموجب ماده ۹۷ نظامنامه داخلی بر پیشنهاد سابق مقدم است قرائت میشود و بدو در این پیشنهاد رأی می گیریم بعد بر میگردیم با آن پیشنهاد اول (آقای امیر ناصر پیشنهاد آقای مستشار السلطنه را بمضمون ذیل قرائت نمودند)

مقام محترم ریاست مجلس شورای ملی بنده پیشنهاد می نمایم که قبل از تصویب قضی این مطلب بکمیسیون فوائد عامه رجوع بشود تا جلب نظر دولت و وزارت فوائد عامه بمجلس تقدیم شود مستشار السلطنه

رئیس - بموجب نظامنامه اول باید تکلیف این پیشنهاد را معین بفرمائید در پیشنهاد اول مذاکره شود آقای مستشار السلطنه (اجازه)

مستشار السلطنه - بنده بیانات آقای ارباب را کاملاً تصدیق دارم شهادت از نقطه نظر عملیات کدر تجارت دارن خیلی خوب تشریح کردند و اهمیت موضوع را خاطر نشان آقایان نمایندگان محترم کردند و بنده نظر باینکه آن اهمیت موضوع را بدرجه شایان تلقی نمودم لذا این پیشنهاد را کردم که قبل مراجعه بکمیسیون قواعد عامه بشود و چون این قضیه خیلی مهم است و اهمیتش را همه آقایان تصدیق می فرمایند از این جهت مفصل است که بیشتر مطرح مذاکره و مذاقه شود که ضمناً نظر کمیسیون هم در این باب شده باشد که اگر تصمیمی گرفته می شود

ز روی تمق و تفکر باشد و نتایج سوء نداشته باشد قالی يك امته منحصر برداست و در نظر اروپائی ها هم بی نهایت مهم است سایر امته ایران همانطور که آقای وحید الملک فرمودند بواسطه عدم توجه وزارت فوائد عامه کم کم از میان رفته است ولی مسئله قالی که این همه اهمیت دارد بنده می بینم که مجلس شورای ملی میخواهد طرحش را باختصار و سهولت خاتمه دهد در صورتی که همه آقایان تصدیق می فرمایند که این قالی یگانه متاع و سرمایه ایران است و در هیچ جای دنیا نمی توانند بخوبی ایران عمل بیاروند البته امر قالی باید کاملاً اصلاح شود و آقایان فرمودند که قالی جوهری و ثابت هر دو خریدار دارد بنده تصدیق می کنم خود هم در این متاع بخصوص تجارت کرده ام البته قالی که رنگش ثابت باشد بهتر است یعنی که خریداری که قالی رنک ثابت خرید در دفعه دوم هم درصدد خریدن آن متاع برمی آید بهلاف این

که وقتی قالی جوهری خرید دیگر به آن تجارت خانه رجوع نمی کند و دولت هم هر وقت خواست که از قلب در این متاع جلوگیری بکند یگانه علاج منحصر بفرود این دانست که يك مالیاتی بر آن بیند و تصور کرده است که حمل قالی جوهری باین واسطه از میان می رود و قالی رنک ثابت با اروپا حمل خواهد شد در صورتی که از روی تجربه ثابت شده است که بواسطه این جلوگیری و سختی تجارت قالی شکسته شده و کم کم دارد از بین می رود و قالی باقی عنقریب از ایران محو می شود .

قالی نفیس ترین چیزهای دنیا است و بافتن آنها منحصر بایران است و در سایر ممالک از قبیل عثمانی و روسیه هر چه خواستند مثل ایران تهیه قالی کنند نتوانسته قالی ایران چه از حیث قماش و طرح و نقشه چه از حیث خوبی پشم که رنک را خوب نگاه میدارد در درجه اول است و چون در این قضیه که پیش آمده است مجلس شورای ملی باید خیلی باتعمق و دقت رأی بدهد .

باین جهت بنده پیشنهاد کردم که قبل بکمیسیون فوائد عامه رجوع شود و بنده یکی از اعضاء کمیسیون هستم باین مطلب بیشتر اهمیت میدهم بعقیده من دولت نباید در همه جا يك نظر استفاده داشته باشد من جمله در همین قضیه قالی است که نظر استفاه منجر به خسارت کلی می شود یس حالا که تها صادرات مملکت مامنصر بهمین است خوب است که در تکمیل و زرع نواقص آن بکوشند و عهده ترازم استعمال رنک جوهر است در قالی و از این کار هم باین ترتیب نمی شود جلو گیری کرد که دولت قدغن کند جوهر نباید استعمال شود .

بنده تصور می کنم اگر در کمیسیون فوائد عامه مجمعی از تجار متخصص که بنده اطلاع دارم تشریف بیاروند و آقای ارباب هم تشریف بیاروند و این مسئله بطوری که باید و شاید مطرح شود و کمیسیون يك تصمیمی اتخاذ کنند برای جلوگیری از استعمال رنک جوهری و ترویج استعمال رنک ثابت در قالیها يك اقدامات عملی تری بشود فعلاً در بعضی از مراکز که قالی باقی است مثل حدود بختیاری و بروجرد و غیره تمام قالی هایش دارای رنک ثابت است و بعضی اینکه عشور این قالیها را موقوف بداریم يك تجارت مهم صدمه می زنیم و رنک ثابت بکلی از بین می رود و تمام قالیها جوهری می شود و بالاخره قالیهای جوهری هم در اروپا غیر مرغوب و رد خواهد شد این بود که لازم دیدم برض آقایان برسانم که در این قضیه مهم قدری تأمل بیشتر بفرمائید و این مطلب بکمیسیون رجوع شود تا نظریات دولت هم جلب شود و از

وزارت فوائد عامه که (متأسفانه) اطلاعات همیقه ندارد) کسب اطلاع بشود و نظریات تجار هم به آن ضمیمه شده يك رپورت جامعی بمجلس تقدیم نمایند

رئیس - آقای آقا سید فاضل مخالفید ؟
آقای سید فاضل بلی بنده به این پیشنهاد آقای مستشار السلطنه مخالفم و اگر اجازه میدهند آنچه بنظر می رسد در اصل قضیه و راجع بپیشنهاد عرض کنم .

رئیس - اصل قضیه فعلاً مطرح نیست - پیشنهاد آقای مستشار السلطنه مطرح است

آقای سید فاضل - باین پیشنهاد مخالفم .
اولاً بعضی از قسمت هارا آقای محقق العلماء فرمودند و دیگر محتاج بتذکر نیست و البته سیادت هر مملکت بسته بتجارت آن است و مثل دو دوتا چهارتا که از اصول محققه بدیهیه است همین طور هم مسلم و واضح است که سیادت هر مملکت و ملت منوط برواج تجارت آن مملکت است .

رئیس - مسئله راجع است با راجع به کمیسیون .

آقای سید فاضل - بلی در این موضوع هم بنده گمان این است که پیشنهاد آقای مستشار السلطنه عملی نیست و بالاخره منجر می شود بعدم نتیجه بجهت اینکه بنده که یکی از اعضاء کمیسیون فوائد عامه هستم کاملاً اطلاع دارم و اگر آقایان هم تشریف بیاروند آنجا بصورت واردات و صادراتی که در کمیسیون است مراجعه نمایند میباید حقیقتاً خیلی وقت انگیز است و نمی شود بکوش شدید که وضع واردات و صادرات این مملکت چیست و بالاخره آنچه با دولت در این موضوع مذاکره شد نتیجه نداشت و فعلاً گمان می کنم که این پیشنهاد آقای مستشار السلطنه مطابق است با عدم نتیجه باین معنی که کاری برای این تجار بیچاره در مانده که تمام دارائی شان منحصر شده است باین چهار تن قالی صورت نخواهد گرفت و بخصوص با این ماشین امتعانی که وارد کرده اند که قالی ثابت را بی رنک میکند مگر اینکه قالی سفید باشد و بالاخره قالی رنک ثابت و غیر ثابت تمام از میان می رود بنده عقیده ام این است که این پیشنهاد منطقی و عملی نیست و چاره ببرد مردم ایران نمی کند و تقاضای کم همان پیشنهادی که خود بنده کردم آقایان نمایندگان رای بدهند که فرق بین قالیهای جوهری و غیر جوهری در تفرقه گمرکی نباشد .

رئیس - گمان می کنم که مذاکرات در این پیشنهاد کافی باشد .
(گفتند کافی است)
رئیس - باید رای بگیریم به -

پیشنهاد آقای مستشار السلطنه که ارجاع شود به کمیسیون یا نه آقایانی که تصویب می کنند که ارجاع شود به کمیسیون فوائد عامه قیام نمایند .
(عده قبلی قیام نمودند)

رئیس - تصویب نشد . بر می گردیم به پیشنهاد آقای ارباب کبخسرو آقای سید الملک موافقت .

سید الملک - بنده با يك قسمت آن موافق و با يك قسمت آن مخالفم .

رئیس - آقای دولت آبادی حاج میرزا علی محمد مخالفم .

رئیس - آقای سهام السلطان سهام السلطان - موافقم .
رئیس - بفرمائید .

سهام السلطان - در باب قالی جوهری و غیر جوهری اینجا مذاکراتی شده بعضی از آقایان عقیده داشتند که قالی جوهری برای تجارت مضر است و باین نتیجه تجارت قالی را از بین خواهد بود ولی آنچه بنده اطلاع دارم برض آقایان میرسانم چون در عراق رشته تجارت قالی خیلی زیاد و توسعه دارد قالی دارای اقسام مختلفه است امروز قالی از ذره سی تومان و چهار تومان هست الی ذره سی بیست تومان سی تومان پنجاه تومان قالیهایی که سنگین قیمت است به جاهای مخصوصه نقل می شود قالیهایی که سبک قیمت و جوهری است برای قالی جوهری و سبک قیمت را می خرند قالیهای سنگین قیمت خریدار ندارد . مثلاً قالیهایی که سابقاً بطرف روسیه و حالا بطرف بغداد حمل می هود باید قیمتش خیلی ارزان باشد و باید موافق میل آنها قالی را حمل کنند اگر بدقت ملاحظه بفرمائید می بینید که رنک ثابت خیلی گران نام می شود یس آن جاهایی که قالی سبک قیمت می خرند تقاطعی است که قالی های ثابت خریدار ندارد ولی برای امریکا و اروپا يك ذرع قالی جوهری فرستاده نمی شود - موافق میل دستوراتی که برای تجار می فرستند مطابق همان دستور و نقشه قالی تهیه و حمل می کند .

اگر چنانچه قالی جوهری قدغن شود آنوقت در تقاطعی که این قبیل امته بفروش میرسد دیگر قالیهای سنگین قیمت بفروش نمی رسد و همچنین ممکن نیست که نقشه دستور يك نقطه را برای نقطه دیگر که مصرف ندارد فرستاد علاوه بر این همان طوری که آقای ارباب اظهار فرمودند رنگهای ثابتی که در ایران درست می کنند فیز ممکن است که با دوا یا پارچه سفید رنک یس نهد .

مثلاً اگر يك پارچه سفیدی را روی قالیهای ثابت بمالند هر قدر هم که رنگش ثابت باشد باز آثار رنک در آن ظاهر می شود چه برسد باینکه دوا بزنند و البته هر قالی

ثابت هم که باشد رنک یس می دهد و باین لحاظ اسباب زحمت تجار از این حیث فراهم می شود تقریباً ۴ چهار سال است که تجار گرفتار این اوضاع هستند و بواسطه همین جلوگیری کار تجار ایرانی خیلی سخت شده است ولی برای سایرین این قدغن اسباب گشایش شده و تجارت اروپائیها با ایرانیها در این زمینه خیلی فرق کرده است .

یس به عقیده بنده همانطور که آقای ارباب پیشنهاد کرده اند چون این مالیات از طرف مجلس وضع نشده است فعلاً گرفته نشود

اگر دولت دلالتی دارد که بآن دلایل می تواند نمایندگان را قانع کند يك لایحه جدیدی بنویسد و به کمیسیون فوائد عامه فرستاده شود و در آنجا کاملاً رسیدگی نموده و آنچه لازمه دقت نظر است بعمل آورده و نتیجه را به مجلس بفرستند آن وقت در این جا هر طور که صلاح و مصلحت است اقدام شود و الا اگر این اقدام را بکنیم يك لطمه بزرگی به تجارت ایران و تجار ایرانی وارد آورده ایم از يك طرف قالیهای یس بفروش نرسند و قالیهای عالی هم فرستاده نخواهد شد و از این حیث يك ضرر و خسارت عکالی پنجاه تومان قالیهایی که سنگین قیمت است به جاهای مخصوصه نقل می شود قالیهایی که سبک قیمت و جوهری است برای قالی جوهری و سبک قیمت را می خرند قالیهای سنگین قیمت خریدار ندارد . مثلاً قالیهایی که سابقاً بطرف روسیه و حالا بطرف بغداد حمل می هود باید قیمتش خیلی ارزان باشد و باید موافق میل آنها قالی را حمل کنند اگر بدقت ملاحظه بفرمائید می بینید که رنک ثابت خیلی گران نام می شود یس آن جاهایی که قالی سبک قیمت می خرند تقاطعی است که قالی های ثابت خریدار ندارد ولی برای امریکا و اروپا يك ذرع قالی جوهری فرستاده نمی شود - موافق میل دستوراتی که برای تجار می فرستند مطابق همان دستور و نقشه قالی تهیه و حمل می کند .

پیشنهاد رای داده و اگر دولت نظری دارد در ثانی اظهار کند .

رئیس - آقای سید الملک (اجازه)

سید الملک - بنده عرض کردم با مشوری که دولت می گیرید مخالفم .

رئیس - یس با پیشنهاد ارباب موافقت ؟

سید الملک - بلی موافقم
رئیس - آقای حاجی میرزا علی محمد دولت آبادی (اجازه)

حاج میرزا علی محمد - چون بنده در کمیسیون عرایض هستم و از موضوع این تلگرافات اطلاع دارم لذا لازم دانستم که خاطر آقایان را کاملاً تذکر بدهم باینکه سابق بر این در گمرک از قالی ثابت صدی شش می گرفتند و از قالی غیر ثابت میخواستند صد و پنجاه بگیرند و باین واسطه تجار تلگراف کردند که تجارت ماممطل مانده و قالی های مادران را می یوسد و خراب میشود و استغاثه کرده بودند که يك علاجی در این باب بشود از طرف کمیسیون عرایض هم اقداماتی شده و بدولت نوشته

شد یس از چند روزی در جواب کمیسیون نوشته بودند که فرار شده است صد و دوازده دریافت نمایند ماهم بر حسب معمول چیزی را که دولت بمجلس نوشته بود به شاکیان ابلاغ کردیم بعد از چند روز این تلگرافی که حالا آمده است از تجار رسیده و معلوم میشود که صد و دوازده هم راضی نیستند و تقاضای تجار همان صدی شش بوده یعنی همانطوریکه دولت از قالیهای ثابت صدی شش میگیرد از این قالیها هم صدی شش بگیرد و تقاضای تجار این بود نه اینکه از قالی جوهری هیچ گمرک گرفته نشود این مطلب محض اطلاع عرض شد اما يك نکته دیگری هم که لازم بود خدمت آقایان عرض کنم این است قالیهایی که در خارجه به قیمت گزاف فروخته میشود اغلب بواسطه دوسه کمیانی آمریکائی و غیر آمریکائی است که در عراق و کرمان و جاهای دیگری تأسیس شده است و آنها ببردن پول بیش میدهند که قالی میبایند و تجارت خوبی هم میکنند و به توسط آن کمیانی ها سالی چندین میلیون قالی از ایران بخارجه فرستاده شود اما قالیهایی که جوهری کم قیمت است اینها دست خود تجار ایرانی است و ربطی بآن کمیانی ها ندارد خود را عایا میبافند و تجار میفروشند و تجار هم حمل میکنند و اگر آن کمیانی ها اتفاقاً از این قالیهای جوهری بگیرند خیلی کم و مختصر است . این بود که کمیسیون هم عقیده داشت باینکه باینجا اصلاً از این قالیها مالیات گرفت باینکه نهایت همان صدی شش که از قالی ثابت گرفته میشود از قالی جوهری نیز گرفته میشود - ولی همانطور که آقایان فرمودند البته باید صنعت ایران را ترقی داده و جلوگیری از استعمال جوهر نمود خدمت آقایان عرض میکنم که همین سارچهها پنبه را منی سه قران از ما میخرند و منی پنجاه تومان به ما میفروشند در صورتیکه خیلی قلب وید است و دوروز هم بیشتر دوام ندارد البته هم همه قسم جنس باید حمل شود و به عقیده بنده نباید جلو تجارت را گرفت ولی کوشش کرداز برای اینکه رنک جوهری کار نکنند و رنک قالیهای مالیات باشد - حالا اگر بعضی از آقایان مایل هستند که این مالیات اصلاً گرفته نشود می ماند ولی آن قدر رامیسوق باشید که خود تجار راضی بودند از قرار صدش بدهند و این مطلب را هم خواستم خدمت آقایان عرض کنم - بنده معتقد باینکه تفرقه گمرکی باین نحو که فعلاً هست باید اجرا شود نیست ولی معتقدم که باینکه نظر کاملی در آن بشود و نباید گفت که کمیانیهای خارجی که می آیند در این مملکت نباید دولت از آن ها هم فایده ببرد مثلاً در کرمان با عراق کمیانیهایی هستند که میلیونها از همین تجارت قالی فایده میبرند

نیاستی بکلی از آن فایده هم صرف نظر کرد عقیده بنده این است که عجانا نسبت بآن تفرقه قدیم مادست نزنیم و همان طور که آقای آقا سید فاضل پیشنهاد کرده اند بدولت گفته شود که زیادتراز صدی شش نگیرند یا اینکه اگر معتقدند بگرفتن گمرک او بایستی این تجارت را توسعه داد باید از تمام آن ها صرف نظر کرد
رئیس - آقای سید الملک (اجازه)

سید الملک - بنده قبلاً عرض می کنم هر مملکتی که صادراتش کمتر از وارداتش باشد آن مملکت استقلالش متزلزل است و باید کاری کرد که صادرات بر واردات فزونی پیدا کند تمام این جنگهای بین المللی که شکل سیاسی بخودش گرفته برای تجارت است بدیخته در مملکت ما عوض این که گمرک را بر واردات و اشیا لو کس و زینت بپندیم بر صادرات می بندیم وقتی بر واردات گمرک نسبتیم همیشه پول از مملکت ما بگردن میرود و ۲ سال دیگر در این مملکت دیناری نیست که عوض مالیات بدهند اگر دولت گمرک را از صادرات بردارد و در عوض بر گمرک واردات بیافزاید آنوقت بهتر می تواند کار کند بدیخته اگر يك ایرانی مال التجاره هم از اروپا بیاورد در داخل بهر خزر توقف می شود و نمی گذارند که مال التجاره وارد این مملکت بشود گذشته از اینها این مالیات عسوری که بر قالی بسته شده است قانونی نیست زیرا کلیتاً مالیات باید از طرف مجلس شورای ملی وضع شود و من عقیده ام این است که دولت این گمرک را از صادرات بردارد و در عوض بر واردات تحمیلی و اشیا لو کس تحمیل نماید
رئیس - اگر آقایان موافقت چند دقیقه نفس شود و بعد از نفس این مذاکرات اعاده شود .

در این موقع جلسه برای نفس تعطیل و یس از نیساعت مجدداً تشکیل گردید .
رئیس - دو نفر از آقایان نمایندگان پیشنهاد کردند قرائت میشود رای می گیریم .

(بمضمون ذیل قرائت شد)
امضا کنندگان ذیل پیشنهاد می نمائیم که مذاکره راجع بقالی بجلسه روز سه شنبه موکول شود تا در ظرف این چند روز کناچه را که کمیسیون رسیده کی بمطالعات تجار تهیه کرده طبع و بین آقایان نمایندگان توزیع شود .

رئیس - آقای آقا سید محمد باقر دست غیب (اجازه)
آقا سید محمد باقر - همه آقایان تصدیق می فرمایند که مالیات باید بتصویب مجلس باشد یعنی دولت نمی تواند تصویب مالیاتی بکند مگر اینکه مجلس اجازه بدهد و بدون اجازه مجلس هیچ مالیاتی صورت

قانونیت ندارد و هیچکس هم نباید مالیات بدهد موضوعی که مطرح مذاکره است این است که فعلا مالیاتی بر قالی جوهری بسته شده است و آیا این را مجلس تصویب کرده است یا خیر؟

معلوم است که مجلس این مالیات را تصویب نکرده است. تجارت شکایت می کنند که بعد از اینکه مجلس گرفتن مالیات قالی جوهری را تصویب کرده است در حالی که اسباب زمین خوردن تجارت ایران خواهد شد چه صورتی دارد؟

آقایان باید این طور جواب بدهند که فعلا گرفته شود تا بعد مجلس در این باب رسیدگی کرده و رأی خودش را بدهد این خیلی منطقی و برهانی است و هیچ محتاج نیست که در مجلس موافق یا مخالفی پیدا شود و رأی گرفته شود؟ تجارت می گویند این مالیات تصویب مجلس رسیده است یا خیر؟ مجلس جواب می دهد خیر. پس باید گرفته نشود بنده عقیده ام این است که مجلس یک چیزی بهیچ دولت بفرستد که چون مالیات قالی جوهری تصویب مجلس رسیده است یا بستی مطالبه نشود تا مجلس در این باب تصمیمی بگیرد؟

رئیس - آقای شیخ العراقین زاده موافقت؟

شیخ العراقین زاده - بنده در این باب اجازه نخواستم بوم.

رئیس - آقای اقبال السلطان (اجازه)

اقبال السلطان - در موقع تنفس که با آقایان نمایندگان مذاکره می کردیم بعضی از آقایان از موضوع قالی و حقوقی که از آن گرفته می شود ابد اطلاع نداشتند و هم تصور میکردند که جدیداً یک مالیات یا یک گمرکی وضع شده در صورتی که تقریباً از سن ۱۳۲۷ تا امروز سیزده سال است که مذاکره قالی پیش دولت و تجارت جریان است دولت هم تصور کرده است که قالی های جوهری در بازار دنیا قسمت ندارد. و نکت در قیمت قالی بیدامی شود باینجهت در صد جلو گیری از صدور قالی جوهری بر آمده تا اینکه رنگهای آنها ثابت گردد و آقایان تجارت تصور می کنند که اگر مالیاتی وضع کنند و حقوقی بگیرند آنوقت تجارت قالی نکت پیدا می نماید تا اینکه بالاخره در سال ۲۷ یک کمیسیون متعهد کرده اند در آن کمیسیون آقایان اهل خبره هم حضور داشته اند و مجمع تجار طهران را که راجع بقالی اطلاعات داشته اند با آن کمیسیون دعوت کرده اند و با حضور آنها مذاکراتی نموده تجارت شکایات و تظلم ها و حرف های حسابی خودشان را در آن کمیسیون اظهار کرده اند و اعضای کمیسیون هم که یکی از آنها آقای فهیم الملک بوده اند جواب هائی که بتجار داده اند و

بعد راپورت مذاکرات کمیسیون را بهیچت وزراء تقدیم نموده و آن را چاپ کرده اند و آن کتابچه الان موجود است و تمام وقایع را از اول تا آخر نوشته است مذاکرات تجار و اعتراضات آنها در آن جا هست و همچنین جواب هائی که از طرف کمیسیون بآنها داده شده است در آن جا می باشد خوب است آقایان صبر کنند تا روز شنبه و در ظرف این چند روز آن کتابچه را طبع کنند و بین نمایندگان توزیع شود تا آقایان نمایندگان با یک اطلاع تمامی در این موضوع داخل مباحثه بشوند.

عجالتاً اغلب آقایان همچو تصوری کنند که این مالیات را در روز وزارت فواید عامه بر قالی وضع کرده در صورتی که موضوع راجع بسیزده سال قبل باین طرف است رئیس - آقای کازرونی (اجازه)

آقا میرزا علی کازرونی - از فرمایشات شاهزاده معلوم شد که سیزده سال است این مالیات را برخلاف قانون می گرفته اند و امروز تازه مطرح مذاکره شده است البته گیرنده این مالیات بسیار عمل زشتی نموده در این موقع مجلس چه می تواند بکند

آیا غیر از اینکه بگویند چون آن تعرفه را مجلس تصویب ننمود من بعد نباید گرفته شود کار دیگری می تواند بکند؟ البته از طرف دولت لایحه در این باب بمجلس آمده و در اطراف آن دقت شد در صورتی که مقتضی است داده خواهد شد منظور این است بر فرض هم این لایحه را بگذاریم تا شب شنبه در آن باب صحبت نمایم تازه باز هم نمی توانیم شب شنبه رأی بگیرفتن این تعرفه بدهیم و باید بگوئیم فعلاً نباید گرفته شود و بقیه بنده این مسئله محتاج باین نیست که کتابچه کمیسیون طبع و توزیع شود در نزد شاهنشاهی که در این باب تخصص دارند و مدت چندین سال است داخل این کار هستند این مسئله هم محتاج بفکر نیست این است که بطور مختصر عرض میکنم تجارت باید مطلقاً آزاد باشد

زیرا اگر حقیقتاً قالی جوهری خریدار نمی داشت حمل بخارجه نمی نمودند آن هائی که این قالی ها را می خرند می دانند که این قالی ها جوهری است و قیمت جوهری غیر جوهری هم فرق دارد حالا سایبان هم بآنها بگوئیم چون توانا بالغ نیستی و نمی فهمی باینجهت نباید قالی جوهری بخری این مسئله اجرا شدنی نیست و البته آن کسی هم که قالی می خرد قالی ده تومانی را ۲۰ تومان نمی خرد

رئیس - این مذاکرات که سر

کار میفرمائید راجع باصل مطلب است ولی پیشنهادی که ایشان کرده اند راجع بدستور است

آقا میرزا علی کازرونی - بسیار خوب بنده هم راجع باین پیشنهاد عرض می کنم که بنده عقیده ام این است که هیچ او برای مجلس فرق نمی کنند که این است که هیچ از برای مجلس فرق نمی کنند که این مذاکرات موکول بجلسه شنبه بشود یا نشود و باین لایحه را طبع و توزیع بکنند یا نکنند

خلاصه باید گفت این مالیاتی که بدون قانون گرفته میشود باید گرفته نشود

رئیس - آقای فهیم الملک (اجازه)

فهیم الملک - بنده بسیار متأسفم آقایانی که باید از وضعیت تجارتی آشنائی داشته باشند هنوز درست بمفهوم آزادی تجارت پی نبرده اند

بهر حال چون از موضوع خارج است مرضی ندارم پیشنهادی که شاهزاده اقبال السلطان فرموده اند یک سابقه مفصلی دارد و چیزی نیست که بسهولت بتوان در آن اظهار عقیده نمود

آقایان می فرمایند مالیاتی وضع شده و سیزده سال است این مالیات گرفته میشود خیر ابتدا این مسئله مالیات نیست اگر به راپورت آن کمیسویی که برای رسیدگی این مسئله معین شده بود مراجعه فرمائید ملاحظه خواهید کرد که در ظرف این چندین سال دولت چندین دفعه برای اینکه از یک طرف قالی های جوهری موجوده را خارج بکنند از طرف دیگر اداراتی برای تهیه رنگهای ثابت تاسیس نماینده هلت داده است و بهیچ جهت در اغلب نقاط هم که کارخانجات قالی باقی دارد دستور گرفته اند و با همان مخارج رنگهای ثابت تهیه می نمایند مقصود این است که تمام این توضیحات در راپورت کمیسیون نوشته شده چه ضرر دارد آقایان آن راپورت را مطالعه نموده تا اطلاعاتشان کامل شده و از روی دقت رأی بدهند و بعد از ۱۴ سال دوسه روز هم همین ندارد در اطراف آن دقت بشود و اسم مالیات هم نباید در روی این مسئله گذاشت زیرا این یک جریمه است که دولت از اشخاص که قالی جوهری از مملکت خارج میکنند میگیرد بنابراین اطلاق مالیات بر او نمیشود

رئیس - راجع به پیشنهاد آقای اقبال السلطان مجلس مذاکرات را کافی نمی دانند؟

رئیس - گفته شد کافی است

رئیس - رأی می گیریم پیشنهاد آقای اقبال السلطان آقایانی که تصویب میکنند قیام فرمایند

(اکثر نمایندگان قیام نمودند)

رئیس - اکثریت است آقای محمد هاشم میرزا از آقای رئیس الوزراء راجع بحکومت دزدان سؤالی دارند

محمد هاشم میرزا - بنده این سؤال را چندی قبل نمودم و نتایج هم یافت حالا دیگر گمان نمی کنم موضوعی داشته باشد بهیچت این که حکومت را تغییر دهند و البته در این صورت وقت مجلس هدر خواهد شد

رئیس - آقای حاج میرزا مرتضی سثوالی دارند؟

حاج میرزا مرتضی - مطابق راپورتی که ایالت فارس تقدیم مقام ریاست وزراء نموده بود یک عدد از سارقین فارس دستگیر شده اند و قلاع آن ها تصرف دولت در آمده است و املاک آن ها را خالصه نموده اند.

میخواستم از آقای رئیس الوزراء سثوال نامیک که اولاً یاد در مقابل مال التجاره که از تجار یزد و کرمان برده شده بهین اندازه قناعت می نمایند و با اقدامات مؤثر تری برای استرداد مال التجاره آن ها بعمل خواهند آورد.

رئیس الوزراء - از قراریکه راپورت رسیده چندین فقره از سرقت هائی که در محال فارس شد کشف شده و یک قسمتی از آنها را بصاحبانش مسترد داشته راپورت آن کمیسویی که از فارس رسیده اموالی که کشف شده یک فقره هشتصد تومان بوده و یک فقره هم بیست و یک هزار و یکصد تومان بوده و یک فقره هم بیست و یک هزار و یکصد تومان گویا بصاحبانش مسترد شده ولی در باب قلاع و اراضی که بتصرف دولت در آمده این تصرف برای این بوده است که از خرابی وحیف میل محفوظ ماندن و بوالی فارس دستور داده شده که یک کمیسویی برای تعیین قیمت اموال مضبوطه آنها و تهیه صورتی از اشخاص که اموالشان در خطر فارس غارت شده تشکیل دهنده و نتیجه را اطلاع دهند بحکومت یزد هم دستور داده خواهد شد که آنها هم صورتی ترتیب بدهند و البته بعد از اینکه این صورت تهیه شد اقدامات لازم در استرداد اموالشان خواهد شد.

رئیس - آقای حاج میرزا مرتضی سثوالی دارند؟

حاج میرزا مرتضی - از قرار که در وزارت داخله بکمیسیون مرابض رسیده این املاک بعنوان املاک خالصه ضبط شده این است که عرض میکنم این اموال باید در مقابل مال التجاره هائی که از تجار سرقت شده بآنها مسترد گردد.

رئیس الوزراء - عجلتاً وقتی که در ضبط دولت است بعنوان املاک دولتی

استولی بعد در آن باب تصمیمی اتخاذ خواهد شد و اشخاصی که خسارت دیده اند اگر طالب باشند عین ملک و در صورتی که نخواستند قیمت ملک بآنها مسترد خواهد شد در صورت این یک تصمیمی است که بعد باید اتخاذ شود.

رئیس - آقای شیخ الاسلام نماینده اصفهان راجع بجواهرات دولتی سثوالی دارند؟

شیخ الاسلام اصفهانی - راجع بجواهرات دولتی سابقاً در مجلس بعضی سثوالات از آقای رئیس الوزراء شده بنده نتیجه آن سثوالات را ننویسمم. یک سواد راپورتی هم اخیراً از وزارت مالیه تقدیم مجلس شده است و اصل آن راپورت از طرف آقای مرآت المالک مستوفی به بیوات داده شده ولی چیزیکه هست این است که اولاً این راپورت راجع بسه سال قبل است و معلوم نیست پس از آن چه تغییراتی روی داده تا بنای راپورت بطور اجمال و اختصار نوشته شده و راپورت مشروح تری لازم است در هر حال از آقای رئیس الوزراء سثوال می نمایم که آیا در جمع وضبطه و مصونیت و جواهرات دولتی اخیراً اقداماتی نموده اند یا خیر و بر فرض هم که اقداماتی فرموده باشند آیا ممکن است اقدامات خود را دو قسم فرمائید که یک قسمت راجع بحضبط و مصونیت بقیه جواهرات و قسمت دیگر راجع بحجم آوری اشیا و جواهراتی که متفرق شده است باشد مقصود این است که این دو قسمت اقدامات منشاء باشد تا با تقسیم هم که موجود است در حال تزلزل نباشد.

رئیس الوزراء - در این مسئله کلیتاً از طرف دولت اقداماتی شده است ولی نعل نتیجه قطعی آنرا نمی توانم بمرض برسانم و البته در موقتی که نتیجه قطعی حاصل شد بمرض مجلس خواهد رسید.

رئیس - آقای مستشار السلطنه راجع باداره قشونی بررورد از آقای وزیر جنگ سثوالی داشتند.

مستشار السلطنه - سثوال بنده از آقای وزیر جنگ منقسم بسه قسمت می شود قسم اول این است که بموجب مراسلاتی که از بررورد رسیده است رئیس قشون آنها از تجار استراض نموده البته با بودن مجلس شورای ملی و علاقه تیکه مجلس به آسایش افراد قشون و رساندن حقوق آن ها بطور مرتب دارد گمان می کنم این نکته هم قابل توجه باشد که تجار مملکت خصوصاً تجار بررورد هم باید بسهم خود در امنیت و رفاه باشند قسمت ثانی سثوال بنده راجع بتجار بررورد است که یک مقدار مهمی از تجار آن ها باتا کسی که قبلاً دریافت میشد باندرل الصاق نموده اند بعد از تصمیم جدیدی که وزارت جنگ راجع بتخفیف تا کس تجار در ادارات تعدیه اتخاذ نموده اند

طبعاً آن مقدار تریاکی که باتا کس سابق باندرل شده بایستی بقیمت نازل تر بفروش برسد و از این رو ضرری متوجه آن ها نخواهد شد بنابراین سثوال می کنم که آیا اداره مالیات غیر مستقیم چه تکلیفی از برای آن مقدار تریاک و تجارت معین نموده تا تریاک هائی که در راه است به قیمت عادلانه بفروش برسد و ضرری متوجه تجار نشود

قسمت سوم سثوال بنده راجع بودجه وزارت جنگ است باز با علاقه ای که مجلس شورای ملی در آسایش حال افراد قشون دارد می خواستم ببینم آیا بودجه وزارت جنگ حاضر شده است یا خیر؟ و در صورتی که تهیه شده باشد چه وقت تقدیم مجلس خواهد شد؟ بالاخره در این سه فقره سثوال آیا ممکن است جواب هائی که بنده را اقتناع نماید بدهند یا خیر؟

وزیر جنگ - اولاً راجع باستراض که فرمودند رئیس قشون بررورد از تجار آن جا نموده صحیح است ولی این قشون را ندارم های سابق بوده اند و وزارت جنگ هم مشغول رسیدگی بمعاسبات آنها می باشد تا بنای راجع بمالیات غیر مستقیم چون سابق در هر ولایتی یک تا کس معینی داشت مثلا در یک شهر سی و یک شاهی و در یک شهر دیگر بیست و یک شاهی و در شهر ثالث مبلغ دیگری می گرفتند این بود که در هیئت وزراء تصمیم گرفته شد که دو هم جا بطور تساوی باندرل تریاک الصاق شده و برای تجاری هم که سابقاً تریاک را بقیمت سی و یک شاهی باندرل کرده بودند دستور داده شد که در آتی در مورد الصاق باندرل جدید جبران خسارت آنها بشود راجع بقسمت اخیر یعنی راجع به بودجه وزارت جنگ گمان نمی کنم در ارسال آن تأخیری شده باشد زیرا بودجه وزارت جنگ ۳۱ مرتبه نزد من آورده اند و مرتبه برای تجدید نظر فرستادم و دلیل هم این بوده است که در وزارت جنگ اشخاص معلمی که بتوانند بودجه ۹ میلیونی را بطور کامل در ظرف یکماه تهیه نمایند نداشته ایم و تاخیر ارسال آن بواسطه نواقص آن بوده است و گمان می کنم در ظرف دوسه روز دیگر تهیه و تقدیم شود

رئیس - سثوال آقای مستشار السلطنه بطوری که در این جانب شده فقط راجع باداره قشونی بررورد بود ما بقی رضیمیه کرده اند آقای مستشار السلطنه از آقای وزیر فواید عامه راجع بصید ماهی حلال و حرام بخرخر سثوالی دارند

مستشار السلطنه - مطالعات جراید بنده را مجبور نموده سثوال نمایم که آیا راجع بصید ماهی حلال و حرام در در سواحل بحر خزر وزارت فواید عامه

چه اقدامی نموده اند آیا می توانند نتیجه اقدامات خود را بمرض مجلس برسانند یا خیر؟

معاون وزارت فواید عامه - راجع به صید ماهی در سواحل بحر خزر اخیراً تصمیمی اتخاذ شده است که نتیجه آنرا در جلسه بعد عرض خواهم کرد

رئیس - آقای حاج شیخ اسدالله راجع ببودجه طرق و شوارع و اصلاح راه های شوسه سثوالی دارند

حاج شیخ اسدالله - سثوال بنده راجع ببودجه طرق و شوارع و راههای شوسه است که امروز در تصرف دولت است یک راههای شوسه را امروز دولت دارا است که اگر آنها درست توجه نماید میتواند این راهها برای عابرین آماده شود آنچه که معلوم است این طرفی که در آن ها خرجها شده و زحمت ها کفیده شده در تحت تاثیر یک خرابی های فوق العاده که از قشون اجنبی باین مملکت وارد آمده به تصرف ایران در آمده است حالانشیده می شود بواسطه سهل انگاری و عدم مواظبت آن راهها را در براهی و انهدام گذارده در صورتی که حق العبور هم ازها برین دریافت می دارند و یک فقره از آن حق العبور همان باج راه عراق است که آقای رفعت الدوله می فرمودند از انومبیل هم حق العبور می گیرند حالا داخل آن موضوع نمی فریم سثوال بنده راجع بطریق و حق العبور است که از آن گرفته می شود چون تا به حال هیچ بودجه راجع باین طرق به مجلس نیامده است و مجلس شورای ملی هم ابتدا از ترتیب اداره طرق و شوارع اطلاعی ندارد و معلوم نیست از روی چه صورت و ماخذی این حق العبور گرفته می شود و صورت جمع و خرج آن چیست؟

خواستم از آقای معاون سثوال قیام که آیا وزارت فواید عامه راجع برامه های شوسه که در راهها هست چه تصمیمی اتخاذ نموده اند؟ و بودجه آن را چه وقت بمجلس می آورند و راجع بآن چه خیال دارند؟

آیا بزیاید می گذارند و یا اینکه بودجه برای آن ترتیب می دهند.

معاون وزارت فواید عامه - در موضوع سثوالاتی که بنده امشب حاضر برای جواب آن شده ام فقط دو فقره است یک فقره راجع به سثوال نماینده محترم آقای مؤمن السلطنه در موضوع راه مشهد و سیستان و فقره دیگر راجع بجواب سثوال آقای گلزارانی در موضوع راه شیراز می باشد ولی در موضوع سثوال آقای مستشار السلطنه سابقاً به بنده اطلاع نداده بودند تا نظریه کامل خود را عرض کنم راجع برامه شمال هم که آقای حاج شیخ اسدالله فرمودند در اطراف این سثوالی دارند

مؤمن السلطنه - یک قسمت از هرا یض بنده بتوسط آقای شیخ اسدالله گفته شد اما موضوع سثوال اصلی بنده راجع برامه خراسان است که از مشهد به زرداب معتد است بقرابیکه اطلاع حاصل نموده ام این راه بکلی خراب شده است بطوریکه اگر وزارت فواید عامه بذل توجهی نسبت بآن نماید بیم آن می رود که بعد از بهار بکلی

مسئله خیلی مذاکرات شده و اهمیت فوق العاده گصب نمودم بقسمی که آقای وزیر فواید عامه برای اینکه شخصاً رسیدگی باین امر نموده و راه شمال را معاینه کرده باشند و از ترتیب خرج و دخل اطلاع حاصل کنند چند روز قبل مسافرتی بظطوط شمالی کردند و همان طور که بمرض مجلس رسانیده بودند نظریه شان از این مسافرت همین بود که اطلاعات کاملی از جزئیات این امر حاصل نمودند تا در مقابل سثوالات آقایان نمایندگان از روی اطلاع باین جواب داده باشند و البته پس از مراجعت در مقابل این سثوالات توضیحات کافی خواهند داد

رئیس - این سثوال دو سوم برج حوت گذشته بوزارت فواید عامه ابلاغ شده است.

آقای حاج شیخ اسدالله (اجازه)

حاج شیخ اسدالله - چنانکه آقای رئیس فرمودند دو ماه و چیزی کم می شود که بنده این سثوال را نمودم و از طرف مقام ریاست هم بوزارت فواید عامه برای سرکشی و اتخاذ نظریاتی برای اصلاح راه فرمودند این مسئله خودش خیلی اسباب امیدوار است و انشاء الله تصمیم صحیحی اتخاذ خواهند نمود.

ولی آیا این قسمت را ممکن است آقای معاون جواب بفرمایند که در این مدت دخالت وزارت فواید عامه در این طرق و شوارع عایدانش چه مقدار بوده و مخارجش چه میزان و آیا یک حق ثابتی برای این راهها معین شده است یا اینکه هر اداره مطابق دستور العمل خاصی و بیل رئیس اداره باج راه را دریافت می نمایند؟

معاون وزارت فواید عامه - آقای وزیر فواید عامه هم برای تحقیق همین مسائل و برای تحقیق جزئیات این امر این مسافرت را فرموده اند زیرا صورت آقایان که در این خصوص بوزارت فواید عامه رسیده بود صورتی نه بود که وزارت خانه را افتتاح نمایند

این بود که آقای وزیر فواید عامه این مسافرت را نمودند و این راه هم یک راه مختصری نیست بلکه راه طولانی است که باید در اطراف آن دقت شده و بعد از یک اطلاعات کافی بمرض مجلس برسد

رئیس - آقای مؤمن السلطنه سثوالی دارند؟

مؤمن السلطنه - یک قسمت از هرا یض بنده بتوسط آقای شیخ اسدالله گفته شد اما موضوع سثوال اصلی بنده راجع برامه خراسان است که از مشهد به زرداب معتد است بقرابیکه اطلاع حاصل نموده ام این راه بکلی خراب شده است بطوریکه اگر وزارت فواید عامه بذل توجهی نسبت بآن نماید بیم آن می رود که بعد از بهار بکلی

عبور و مرور از آن منتعق شود و بنده گمان می کنم برای اینکه این راهی که مبلغ کلی برای ساختن آن خرج شده بکلی از بین نرود اگر وزارت فوائد عامه نسبت بآن توجهی ننماید بسیار بوقوع باشد این است که بنده تقاضا می کنم آقای معاون وزارت فوائد عامه توضیح بدهند که آقای هیچ اقدامی راجع باین مسئله فرموده اند یاخیر که آیا خیال دارند این راه را اداره نمایند تا این منفعت کلی از بین نرود یا نه

معاون وزارت فوائد عامه - در این راپورتی که بوزارت فوائد عامه رسیده و البته همانطور که نماینده محترم فرمودند مخارج گزافی برای این راه بمصرف رسیده و وزارت فوائد عامه هم حتی المقدور از خرابی آن جلوگیری خواهد نمود و مخصوصاً در نظر دارد یک مضارح متوسطی برای مدت یکسال با حق العبور معتدلی برای آن تعیین نموده و مینویسند هم برای اصلاحات اولیه اعتبار خواسته شود تا پس از تصویب مجلس شورای ملی بموقع اجرا گذارده شود

رئیس - آقای کارزانی هم سؤال می دارند؟
آقای میرزا علی کازرانی - من باب مقدمه عرض می کنم که مقصود ما از این سئوالات مخالف نیست بلکه تقدیم سئوال از یکطرف و ایراد جواب از طرف دیگر همانطوری است که آقای زنجانی بیان فرمودند بنده اضافه می کنم که فرض مسا از سئوال الزام از طرفی و التزام است از طرف دیگر و بعلاوه قصد ما تسریع در انجام مقصد است و این مقصود را مقدمتاً عرض کردم حالا وارد اصل سئوال می شوم از قراری که شنیده می شود راه بین شیراز و اصفهان در تصرف شخصی است موسوم به مشهدی علی اکبر کلانتر معروف به قلندر این شخص از کاری و اتومبیل و درشکه و غیره باج راه می گیرد مثلاً از اتومبیل پنجاه تومان عابرین از آبیاده تا شیراز یا با و زهاباً سه تومان و از کاری هم مبلغی در سبابت می دارد خواستم از آقای معاون وزارت فوائد عامه سئوال کنم که آیا وزارت فوائد عامه چنین امتیازی باین شخص داده است یاخیر؟ یا این را اجازه داده است یا نه و بالاخره این راه شوشه شده است که باج راه می گیرند یا خیر؟ اگر هیچکدام از این ها نیست پس بچه عنوان این شخص این پولها را از مردم می گیرد

معاون وزارت فوائد عامه - وزارت فوائد عامه هیچ نوع امتیازی در موضوع اجازه اخذ باجی هم داده نشده است چندی قبل همین طور که فرمودند یک راپورتی بوزارت فوائد عامه رسید که کمپانی موسوم بشرکت برادران مبادرت باخذ حق العبور می نمایند فوراً بوزارت داخله مراجعه شد که تلگرافی بحکومت فارس و اصفهان بشود که کمال جلوگیری از اشخاصی که باین عنوان اخذ وجوهائی می نمایند بشود و گویا اقدامی هم شده است و مخصوصاً جواب ایالت فارس را وزارت داخله ارسال داشته بودند و بوجوب آن قفسن شده است که شرکت برادران

بهیچوجه چیزی بعنوان حق العبور نگیرند و ضمناً تذکر داده اند که شرکت برادران خیال دارند این راه را ازدولت اجاره نمایند

آقای میرزا علی کازرانی - بلی این نمونه یکی از جنایاتی است که در هرروزه در این مملکت واقع می شود. ملاحظه فرمایند این مملکت دارای حکومت است ولی در این حال اشخاصی پیدا می شوند که مثل راهزنان از مردم پول می گیرند تازه بعد از مدتی دولت مطلع می شود و بعد از اطلاع نتیجه آن این می شود که می گویند قفسن کردیم دیگر پول نگیرند

آیا مسئولیتی هم هست و آیا مجازاتی هم در کار هست؟ بنده که نمی دانم باری بنده خیلی تشکر میکنم از وزارت فوائد عامه که تا این اندازه هم اقدام نمودند و مخصوصاً استدعای کنم اقدامی بفرمایند که ببردحالی شود زمان خود سری بانتهای رسیده و در آتیه از این قبیل اقدامات جلوگیری می شود

رئیس - آقای رئیسالتجار از وزارت امور خارجه سئوالی دارند
رئیسالتجار - موافق اطلاعات متوازی که رسیده است مأمور تذکره عربستان علاوه بر تمداتی که در موقع دادن تذکره باتباع ایران کرده و می کند یک فقره تمدی مشارالیه راجع بقیمت تذکره می باشد در سه چهار سال قبیل که قیمت رویه تنزل کرد و بدو قران رسیده بود مأمور تذکره از دولت اجازه می گیرد که از مسافرتین رویه را از قرار صد عدد بیست تومان دریافت دارد و این ترتیب را تا این اواخر معمول می داشته است در صورتی که قیمت صد عدد رویه چهار تومان رسیده بود و از این قرار از مردم دو برابر حقوق می گرفتند و نصف آن را بدولت می داده است از آقای معاون وزارت خارجه سئوال می کنم که در این باب آیا تحقیقاتی نموده اند یا خیر؟ و در صورتی که رسیده گوی کردند و صحت آن معلوم شده آیا برای این مأمورین وظیفه ناشناس مجازاتی معین نموده اند یاخیر؟

معاون وزارت امور خارجه - این خبر چند روز قبل بوزارت امور خارجه رسیده و همانطور که فرمودید موقمی که صد عدد رویه بیست تومان قیمت داشته بمأمور گفته شده است رویه را از قرار صد قران حساب بکنند و یا همین قران بگیرد ولی بعه هم که قیمت رویه ترقی کرده همین طور که می فرمایند معمول داشته و اخیراً که با خبر رسیده مأمور تذکره را منصرف نمودیم و از او توضیحات خواسته ایم و البته پس از رسیدگی فرامجازات او داده خواهد شد.

رئیسالتجار - بنده این قسمت را فراموش نمی کنم و یکده دیگر مجدداً سئوال خواهم کرد که ببینم در باره این مأمور چه مجازاتی اعمال شده است.

رئیس - سئوال دیگری راجع بمأمور

جده داشتید؟
رئیسالتجار - بلی اشخاصی که امسال بمکه رفته اند و با مأمور جده ملاقات نموده اند یک ترتیبی از اعمال او نقل میکنند که حقیقتاً شنیدن آن باعث تعجب میشود گویا وزارت امور خارجه از اعمال او مطلع شده است. خواستم سئوال کنم بیک چنین مأموری که با اتباع ایران این طور معامله کرده مجازات داده خواهد شد یا خیر؟ و آیا وزارت امور خارجه درصدد خواهد بود یک مجازات شدیدی باو بدهد که اقلاً ایرانیها در سالهای بعد راحت باشند یا نه؟

معاون وزارت امور خارجه - در باب مأمور جده تا بحال وزارت امور خارجه شکایتی نرسیده بالعکس راپورت هائی مبنی بر رضایت از ایشان رسیده است خوب است کسانی که اعتراضی دارند بوزارت خارجه رجوع کنند و موارد شکایات خود را معین نمایند تا رسیدگی شود.

رئیسالتجار - بنده مدارکی را که آن اشخاص دارند تهیه می کنم و به وزارت امور خارجه میفرستم.

رئیس - آقای ارباب کیخسرو سئوالی داشتید؟
ارباب کیخسرو - کدام سئوال را می فرمائید؟
رئیس - راجع بمعاهده ایران و روس و معاهده تجارتي با دول قفقاز
ارباب کیخسرو - سئوالی که از وزارت خارجه داشتم راجع با اجازه بود که مجلس شورای ملی در بیست و سوم قوس گذشته برای مبادله معاهده در تحت بیست و شش ماده استناد بیک مرالسله خارجی بین دولتن روس و ایران بدولت داد بیک قسمت سئوال بنده این بود که در صورت مبادله چه صورت آن عهدنامه مبادله شده است تا آقایان نمایندگان ببینند نتیجه آن مرالسله که باستناد آن اجازه نامه مبادله داده شده است چه بوده. قسمت دیگر سئوال بنده راجع بمعاهدات با دول قفقاز است هم از حیث اینکه زودتر روابط دوستی و تجارتي بین دولت ایران و آن دول محکم شود و هم راه تجارت باز شود.

راجع باین همه خساراتی که در آنجا رسیده و همانطور که فرمودید موقمی که صد عدد رویه بیست تومان قیمت داشته بمأمور گفته شده است رویه را از قرار صد قران حساب بکنند و یا همین قران بگیرد ولی بعه هم که قیمت رویه ترقی کرده همین طور که می فرمایند معمول داشته و اخیراً که با خبر رسیده مأمور تذکره را منصرف نمودیم و از او توضیحات خواسته ایم و البته پس از رسیدگی فرامجازات او داده خواهد شد.

رئیسالتجار - بنده این قسمت را فراموش نمی کنم و یکده دیگر مجدداً سئوال خواهم کرد که ببینم در باره این مأمور چه مجازاتی اعمال شده است.

رئیس - سئوال دیگری راجع بمأمور

راجع بمعاهدات تجارتي با دول قفقاز هم بطوری که خاطر سئوال کننده محترم مستحضر است مدتی است آقای ممتاز الدوله احمدی بعضی از قلاع طایفه کش را از بین برد و خودش تاسیس قلعه کرده و در آنجا مشغول چنابل بود تا این دفعه که قوای نظامی از شیراز برای تعقیب سارقین حرکت کردند هم او هم اردشیرخان کشکولی را تعقیب کردند و قلعه میر عباس را ضبط کردند.

در این وقت میر عباس بشیراز آمد و در قنسولخانه رفت پس از اینکه از قنسولخانه دستور العمل گرفت

رفت در طویل ایالت متحصن شد پس از اینکه داد فریاد های زیاد از شکایت کنندگان بلند شد قنسول دولایحه منتشر کرده و در تحت آن دستور العمل هائی را که بپه عباس داده بود درج کرده عناصر بیدار یعنی روزنامه جات فارس و احزاب آنجا این مسئله را فوق العاده تعقیب کرده اند که بچه مناسبت قنسولخانه راجع بیک دزد شریری که قوای دولت مشغول سرکوبی او است مداخله میکنند این است که بنده از وزارت خارجه سوال میکنم که آیا کارگذاری که شاسالی مبالغی باو موجب میدهند این کارگذار اسم است یا رسم است این راپورت را بشا داده یا نداده اگر داده است باینکه روابط ما با دول خارجه روابط حسنه است قنسولها در ایالات و ولایات چرا آنقدر تعدی میکنند در مرکز ولایات مردم را بنانه میدهند آخر دولت ما با تمام دول روابط حسنه دارد دولتی است مستقل و آزاد ولی در هر جا شریر رودزی پیدا میشود ملجاءش قنسولخانه است آیا دولت چه تصمیمی اتخاذ کرد برای اینکه بگوید این ملت حق استقلال دارد و قنسولخانه ها نباید بکسی پناه بدهند.

معاون وزارت امور خارجه - مقدمتاً عرض میکنم که برای این سئوال بنده دو مرتبه آمدم ولی گرفتاری مجلس ممکن نشد جواب عرض کنم اگر چه یک قسمت سئوال راجع بوزارت داخله است فقط قسمت تعصن او بقنسولخانه که آن هم برای مدت قبلی بود در راجع بوزارت امور خارجه می باشد بجز اینکه ما از تعصن او مطلع شدیم فوراً بکارگذار دستور العمل دادیم و ابالت فارس و کارگذار اقداماتی کرده اند و بعد از یک مدت قبلی او را از تعصن بیرون آوردند

رئیس - آقای مستشار السلطنه از وزارت داخله سئوالی داشتید؟
مستشار السلطنه - در یکی از روزنامه ها دیدم که حکومت سمنان مزاحم دو نفر از راهبان شده و آنها را بعنوان اینکه مسکوکات قدیمی پیدا کرده اند توقیف و حبس نموده و با داشتن قانون مخصوص برای اینکار مجبور خواستم بود و در این مدت انقلابات از بوزارجه

به بینم مزاحمت حکومت برای چه بوده؟
معاون وزارت داخله - این قضیه راجع بچند ماه قبل است یعنی تقریباً در اواخر جوزای سال گذشته یک شکایاتی رسیده بود و از اهالی مکاتباتی رسیده بود مبنی بر اینکه در یک خانه چهار کوزه مسکه طلای قدیمی پیدا شده و حکومت محل صاحب آن خانه را که ضعیفه بوده جلب کرده است و کسی هم که اظهار کرده بود جلب شده است و بحکومت هم یک نسبت هائی داده بودند که جریمه گرفته است مخصوصاً مجلسی برای رسیدگی مرکب از روسای تمام ادارات محل و از اشخاصی که جلب شده بودند تشکیل شد و راپورت داده اند که استنطاقات مفصلی شده و صورت مجلس تهیه نموده اند و از زمینه صورت مجلس معلوم شد که این مطالب دروغ بوده و اصل آنکه کشف نشده و بکلی بی اساس بوده است

رئیس - سئوال دیگری هم از وزارت پست و تلگراف داشتید.
مستشار السلطنه - البته خاطر آقای وزیر پست و تلگراف مسبوق است که در ماده سی و سوم نظامنامه اجرای قرارداد پستی ۱۹۰۶ در کنگره اتحاد بین المللی قطع شده است که از تمبر هائی که در ملل مختلفه مصرف می شود سه سری یا یک سری برای هر یک از اعضاء کنگره فرستاده میشود که هر سری دارای تمام اشکال و تمام تمبر هائی است که در یک مملکت معمول شده و آنها جزو اموال مضبوطه هر دولتی ضبط می شود.

از سنه ۱۹۰۶ باینطرف آنچه بنده اطلاع دارم چندین فقره تمبر از هر دولتی برای ایران فرستاده شده و وزیر و مدیر کل پست موسیو مولیتر بوده و اینک شنیده می شود که ایشان در شرف حرکت هستند می خواستم ببینم آیا وزیر پست و تلگراف در این مورد بالخصوص اقدامی کرده اند و اطلاعی دارند یا نه و آن کلکسیون هائی تمبر قسمت تعصن او بقنسولخانه که آن هم برای مدت قبلی بود در راجع بوزارت امور خارجه می باشد بجز اینکه ما از تعصن او مطلع شدیم فوراً بکارگذار دستور العمل دادیم و ابالت فارس و کارگذار اقداماتی کرده اند و بعد از یک مدت قبلی او را از تعصن بیرون آوردند

رئیس - آقای مستشار السلطنه از وزارت داخله سئوالی داشتید؟
مستشار السلطنه - در یکی از روزنامه ها دیدم که حکومت سمنان مزاحم دو نفر از راهبان شده و آنها را بعنوان اینکه مسکوکات قدیمی پیدا کرده اند توقیف و حبس نموده و با داشتن قانون مخصوص برای اینکار مجبور خواستم بود و در این مدت انقلابات از بوزارجه

و یک کلکسیون که لازم بوده است در اداره پست ایران ترتیب داده شده باشد وجود ندارد و عبارت آخری آقایان همچو تصور فرموده اند که این یک نوع کادوهائی است که از روساء و دین کورهای...
ارباب کیخسرو - لغت فارسی بفرماید
وزیر پست و تلگراف - یعنی از طرف مدیرهای دول برای هدیه بگرماسم هدیه فرستاده می شود و مسلم است که این مسئله بکصورت عدم رضایتی موجود است بنده پس از این اطلاع از این مقدمه ترتیباتی که برای مرتب کردند کلکسیون هائی مربوطه لازم بود دادم و آن دستور العملها عنقریب بموقع اجرا گذاشته می شود
مستشار السلطنه - بنده اگر عرض کنم متقاعد شدم خلاف عقیده خود را اظهار کرده ام و بچوجه متقاعد شدم زیرا این مسئله خیلی مهم است و تصدیق می فرمائید علاوه بر اینها مقداری اشیاء نفیسه که باید در موزه وزارتخانه مضبوط باشد تقریباً شده بنا بر این مدیر پست نسبت بسهم خودش قابل تعقیب است و البته تا این مسئله تصفیه نشده به مسافرت مسیو مولیتر غیر موافق خواهد بود

رئیس - آقای سلیمان میرزا
سلیمان میرزا - بنده باز مجبورم از برای این سئوال که بنظر خیلی مختصر می آید شرح مفصلی عرض کنم و گمان می کنم مملکت ما در تمام دنیا مشروطه شناخته شده و این مسئله واضح است لیکن بعضی عملیات گاهی از اوقات شخص را برترید می اندازد که شاید چنین چیزی نیست این است که عرض می کنم و گمان می کنم والا یقین دارم مملکت مشروطه است در مملکت ما هنوز از برای مردم محقق نشده است که یک کسی که نوکری دارد یا یک رعیت در ملکش دارد او را نباید غلام زرخریه خود بداند همچنین اجزاء ادارات نو کور روسا و زرخریه عید و عهید مدیران ادارات نیستند هنوز این مسئله در افکار مردم داخل نشده در طهران هم در چند قدمی مجلس شورای ملی در وزارتخانهها هنوز این اصل محقق نشده است چندی قبل بنده این جا عرض کردم خوبست چند جلد قانون اساسی را مجاناً بوزارت خانهها بفرستیم و بگوئیم این قانون اساسی است و ما باین قانون اساسی قسم خورده ایم یک مطالعه و مراجعه و اظهار التفاتی بفرمایند و در حین عملیات یک نظری هم بآن قانون بفرمایند و ببیند تا طر خودتان قنال مایشاء بحکم مایرید نباشید وقتی که در طهران با وجود مجلس شورای ملی یک چنین تمندیاتی میشود در اقصای نقاط مملکت حال مردم بیچاره که این عرابص را می

نوستند چه خواهد بود این چگونه مسئولیتی است که ماقبول کرده ایم در صورتیکه می بینم اختیار جان و مال مستخدمین و اجزاء جزء دردست کسانی است که با پولشان زیاد تر است یا درجه شان بالاتر است باین ترتیب هم نمی توان گفت قانون اساسی در یک چنین مملکتی هست و ما کاملاً بوظایف خود عمل کرده ایم با حکم حکومت حق اقامت و مسافرت از هر جهت سلب میشود و بالعجب ما اینجا نشسته ایم و می بینیم در روزنامه نوشته می شود معاون مرکزی اداره تلگراف یک پیشخدمتی را چوب می زند و ما تماشا می کنیم بکدام قانون این طور رفتار می کنند بنده از آقای وزیر سئوال می کنم اگر معاون و مدیر وزارتخانهشان قانون اساسی را نمی دانند آنها را تغییر بدهند مملکت حق قضاوت بدلیه داده است هیچ رئیس اداره هیچ اربابی و هیچ مالکی حق ندارد کسی را محاکمه کند و چوب بزند چه تصدیق کرده که پیشخدمت شده و ماهی یازده تومان می گیرد حالا اگر اعیان زاده یا شاهزاده بود معاون جرأت داشت باو یک (نو) بگوید خیر او را حضرت اشرف اقدس والا خطاب میکرد اما یک نفر پیشخدمت چون این القاب عجیب و غریب ندارد باید او را برای یک چیز مختصری با وجود مجلس شورای ملی چوب بزنند بنده که این سئوال را می کنم برای این است که ببینم در مقابل این خلاف قانون چه مجازاتی بمرتب کرده است؟ چون کسی که این خلاف قانون را کرده معاون یا مدیر مرکز یا هر کس هست ناقض قانون اساسی است جواب بفرمائید که چه اقدامی فرموده اند والا اگر از این قبیل مسائلی که در مرکز و بجلوی چشم ما واقع می شود جلوگیری نشود وای بحال راهبانیکه در چند فرسخ فاصله هستند البته مالکین و پولداران راهبان را از زندگانی محروم می کنند

وزیر پست و تلگراف - متأسفانه همانطور که نماینده محترم بیان فرمودند معاون اداره مرکزی تلگراف خانه مرتکب همچو خلاف قانونی شده است و بنده بی نهایت متأسفم ولی باندازه که لازم بود نظر تصدیق می کرده است مجازاتی در نظر گرفته شده این قسمت جواب حضرت والا است ولی برای اطلاع آقایان نمایندگان عرض می کنم شخصی که نسبت باو بی امتدالی شده طفلی است بسن سیزده یا چهارده سال و در حین مؤاخذه از آن شخص معلوم شد که آن طفل سیلی بگوش فراش خلوت زده بود و آن فراش خلوت باین سر در بیرون اطاق دستگه مشغول جنجال بوده اند به این جهت این شخص یک حال عصبانی پیدا کرده و این حکایت خلاف قانونی از او سرزده حقیقت مسئله این است که می خواهد

و بنده متأسفم ولی باندازه که لازم بود نظر تصدیق می کرده است مجازاتی در نظر گرفته شده این قسمت جواب حضرت والا است ولی برای اطلاع آقایان نمایندگان عرض می کنم شخصی که نسبت باو بی امتدالی شده طفلی است بسن سیزده یا چهارده سال و در حین مؤاخذه از آن شخص معلوم شد که آن طفل سیلی بگوش فراش خلوت زده بود و آن فراش خلوت باین سر در بیرون اطاق دستگه مشغول جنجال بوده اند به این جهت این شخص یک حال عصبانی پیدا کرده و این حکایت خلاف قانونی از او سرزده حقیقت مسئله این است که می خواهد

استفاد کند

سلیمان میرزا - متأسفانه همانطور که تصدیق فرمودند این قضیه در چند قدمی مجلس شورای ملی اتفاق افتاده است و فرمودند طفلی بن سیزده و نا بالغ بوده اگر این طوطو است شرها کسی نمی تواند طفلی را مجازات و تادیب کنند

رئیس - چرا ولی و معلمش می توانند سلیمان میرزا - بلی ولی و معلمش می توانند نه مدیر مرکز آنها با چوب و فلک البته آقایانی که از ترتیبات شرعی اطلاعی دارند اینرا بهتر می دانند دیگر اینکه فرمودند این قضیه در تلگرافخانه اتفاق افتاده اگر این طور بوده دیگر بدتر زیرا ایشان پلیس مخفی نبوده اند وزیر پست و تلگراف - عرض کردم

در خارج اطاق؟

سلیمان میرزا - پس از این مسئله می گذریم مادر این جا می خواهیم يك اصلی برقرار کنیم که عصبانی می شود هر کس را می تواند بزند و نمی توان متعرض او شد زیرا عصبانی شد و جلوی عصبانی خود را نتوانسته است بگیرد معلوم می شود وقتی که عصبانی مافوق قانون است توی گوش هر کس می خواهد بزند چرا که عصبانی شده اگر این سابقه عصبانی شدن رفع قانون را می کنید آنوقت بنده پیشنهاد می کنم عصبانی شده هارا در ادارات قبول نکنند بجهت اینکه همانطور که امروز عصبانی شده و بیجه سیزده ساله رازد و فردا هم توی گوش وزیر می زند چرا؟ برای اینکه عصبانی شده پس باید شخص عصبانی را قبول نکرد تا دیگر کسی عصبانی نشود و بداند عصبانی شدن مجازات دارد و بنده اینرا که دنبال می کنم می خواهم از روی دانائی و اطلاع همه بدانند وزیر و کیل شاهزاده و فقیر پولدار و بی پول در مقابل قانون مساوی هستند هیچ فرق ندارد يك پیشخدمت که دوازده تومان مواجب داشته باشد باید توی سرش زد و برای اینکه دوازده تومان حقوق دارد ولی اگر والی فارسی یا آذربایجان شد چون بیشتر مواجب دارد بیشتر توانسته سرمایه جمع کند باید باو تمظیم کرد یا خبر اینطور نیست هیچ کسی در مملکت مشروطه برخلاف قانون نمی تواند توی گوش يك فراشی یا يك رعیت بزند بنابراین بنده با آقای وزیر پیشنهاد می کنم که خیلی بغوریت این شخص عصبانی را معاکمه و مجازات کند و مجازات او را مخصوصا با شرح تصدیق در روزنامه ها اعلان کند که چون این کارا کرده بود او را به محکمه مربوطه فرستادیم معاکمه کردیم این مجازات را معین کردند و باین مجازات رسید تا بعد از این سایر مدیران و روسا عصبانی نشوند و بدانند در مقابل عصبانی شدن مجازات هم هست

شیخ الاسلام نماینده اصفهان -

استفادش درست نیست رئیس - چون پاسی از شب گذشته اگر آقایان موافق باشند به سئوالات خاتمه داده شود

قلیدین - بنده سئوال فوری داشتم رئیس - سئوالات زیاد است اگر تمام آقایان بخواهند سئوالات شان را به کند می بایست تا نصف شب معطل شویم طرح قانونی با مضامین نمایندگان رسیده است قرائت می شود (بشرح ذیل قرائت شد)

نظر بتولید يك حس نفع جویانه که در تحت تاثیر تشریفات مختلفه بشکل تجصن و تشبث بخارجیان در مملکت ما پیش آمده و باعث مداخله یافتن خارجیان در داخلی مملکت و حتی قوانین موضوعه می باشد به علاوه یکنوع ضعف نفس و زبونی اخلاقی را در افراد مملکت و قوه مجریه مملکت اعلام می دارند و در غالب موارد وسیله استفاده مجرمین و محکومین واقع شده و علی ای حال در صورت عدم تدارک وسیله جلوگیری قابل بسط و توسعه و بالتبع نتیجه دارای تاثیرات زشتی در جامعه تواند بود و امضاء کنندگان ذیل ماده واحده را بنام ممانعت از این حس نا شایست تقدیم مجلس شورای ملی بنماید

ماده واحده - هر کس از تاریخ تصویب این ماده بیکمی از منابع خارجی تعصن جسته یا متشبث گردد از تمام حقوق مدنی محروم خواهد بود رئیس - بکمسیون مبتکرات فرستاده می شود

جلسه آتیه روز پنجشنبه سه ساعت به فروب مانده دستور آن اولاً لایحه تفسیر باصل هفتاد و نهم قانون اساسی را که وقت باقی رابورت کمسیون تجدید نظر در قانون انتخابات خواهد بود

قلیدین - تقاضا می کنم سئوال بنده از آقای وزیر پست و تلگراف راجع به تبرهائی که در یاریس کشف شده است در جلسه آتیه جزو دستور باشد

وزیر عدلیه - لایحه قانونی که تقدیم مجلس شورای ملی می شود راجع است به تجار متوقف و در ضمن تقدیم این لایحه يك استدمائی می خواهم از مجلس شورای ملی و کمسیون عدلیه بنمایم و آن این است که بعد از آنکه کمسیون عدلیه انتخابات تمام شد خوب است در ظرف هفته جلسات خودشان را بیشتر از سابق معین فرمایند و بمن اطلاع بدهند تا قوانینی که تقدیم شده است زودتر از کمسیون بگذرد و بوقوع اجرا گذارده شود

رئیس - آقای آقا سید محمد باقر دست فیب آقا سید محمد باقر - راجع به مسئله سئوالی که بنده از وزارت مالیه نموده ام

قدری به نظر خودم فوری بود در موضوع عیدی بود که از بازاریان می گرفتند و آن کسانی که شکایت کرده اند عده از اهل لاله زار بودند می خواستم که آقای وزیر صبر فرمایند تا اینکه سئوال نمایم حالا که میفرمایند بماند برای جلسه بعد اطاعت میشود

رئیس - چون ده بیست فقره سئوالات دیگری شده است که به سئوال جناب عالی مقدم بوده است اگر این کار را مقدم بداریم اسباب اعتراض دیگران خواهد شد تکلیف کمسیون هارا هم باید آقایان امشب معین فرمایند چون لوابیح زیادی رسیده است و وقت کمسیون هاتین نشده است لوابیحی از طرف وزارت مالیه راجع به بگیری و مالیات کتیرا راجع به تشکیلات وزارت مالیه و هم چنین لوابیح دیگر رسیده و هنوز کمسیون مالیه را تشکیل نفرمودید حالا که تشریف می برید بیرون بایستی کسی از کمسیون را معین فرمائید که از سرفرازان کمسیون ها مشغول کار شوند و لوابیح که معطل مانده تکلیفش معین شود مجلس دو ساعت و نیم از شب گذشته ختم شد

جلسه ۹۱

صورت مشروح مجلس یوم پنجشنبه بیست و دویم شعبان هزار و سیصد و چهل مطابق سی ام حمل ۱۳۰۱

مجلس دو ساعت قبل از غروب بریاست آقای مؤتمن الملک تشکیل گردید

صورت مجلس یوم سه شنبه ۲۸ حمل (۱۳۰۱) را آقای امیر ناصر قرائت نمودند

رئیس - آقای مقبل السلطنه را در صورت مجلس جزو غائبین بی اجازه نوشته اند در صورتی که ایشان مریض بوده اند و تصحیح می شود

آقای آقا سید یعقوب (اجازه)

آقا سید یعقوب - در جلسه گذشته آقای رئیس الوزراه در جواب آقای حاج میرزا مرتضی فرمودند . اموالی را که چهارراهی ها دزدیده اند و در اینجا نوشته شده اموالی که در چهارراهی دزدیده اند در صورتی که چهارراهی اسم يك طایفه است نه اینکه اسم محل باشد و باید نوشته شود اموالی را که چهارراهی ها دزدیده اند

رئیس - آقای مستشار السلطنه (اجازه)

مستشار السلطنه - سئوال بنده از آقای وزیر پست و تلگراف بقید فوریت بود

رئیس - سئوال فوری و غیر فوری ندارد

مستشار السلطنه - چون بنده